

EVALUERING AF TILSYNET MED PLEJEBØRN

Bo Ertmann
Stine Tankred Luckow

© 2009 TEORI OG METODECENTRET

INDHOLD

1. INDLEDNING	3
2. FAMILIEPLEJE	4
2.1 AT ARBEJDE SOM PLEJEFORÆLDRE	4
2.2 LOVGIVNING	6
2.3 FAMILIEPLEJEORGANISATIONER	7
3. UNDERSØGELSEN	9
4. PLEJEFAMILIERNE	11
4.1 ALDER OG UDDANNELSE	11
4.2 ERFARING	12
4.3 TILSYNSFØRENDE	13
5. GODKENDELSEN	15
5.1 GODKENDELSESPROCEDUREN	15
5.2 INTRODUKTIONSKURSUS	16
5.3 OPFØLGNING AF GODKENDELSEN	17
6. TILSYNET	20
6.1 TILSYNETS FORM	21
6.2 STØTTEFORANSTALTNINGER	26
6.3 SAMARBEJDSRELATION MED TILSYNSFØRENDE	30
7. FORHENVÆRENDE PLEJEFAMILIER	37
8. TILSYNET I FREMTIDEN	41
8.1 FORBEDRING AF TILSYNET	41
8.2 PLEJEFAMILIE IGEN?	45
9. EN UPRÆCIS LOVGIVNING	48
10. KONKLUSION	49
TABELOVERSIGT	51
BILAG	52
LITTERATUR	82

1. INDLEDNING

Familieplejeorganisationen "Familieplejen Fredensborg" og Socialpædagogernes Landsforbund (SL) har i samarbejde ønsket en undersøgelse af det kvalitetsmæssige indhold i tilsyn ført med døgnplejefamilier.

Formålet er at få kortlagt, om tilsynene i tilstrækkelig grad udfylder den støttende og også kontrollerende funktion, som er dem tiltænkt til gavn for stabile familieplejeanbringelser, og i forlængelse heraf at få vurderet, hvorvidt det anbefales at gennemføre undersøgelsen på landsplan.

Undersøgelsen søger bl.a. at afdække, hvorvidt plejeforældrene er tilfredse med tilsynets form og indhold og oplever sig støttet bedst muligt i deres arbejde, således at plejebørnene kan modtage den tilsigtede omsorg og dermed sikres den bedst mulige udvikling. Det undersøges endvidere, om tilsynet lever op til de lovmæssige krav, og om plejeforældrene til dels som følge af tilsynet oplever sig rustet til det daglige arbejde som plejefamilie.

2. FAMILIEPLEJE

Familiepleje er historisk set en hyppig anvendt anbringelsesform, og i dag er det den mest anvendte. Således udgjorde anbringelser i private hjem i 2007 43 % af alle anbringelser, svarende til mere end 6000 børn og unge.¹

Børn og unge anbragt uden for eget hjem	
Plejefamilie	5876
Plejefamilie (netværksanbringelse)	320
Plejefamilie (slægtsanbringelse)	241
Eget værelse	923
Kommunale døgntilbud	752
Akutinstitution	310
Døgninstitution (sikret afdeling)	75
Døgninstitution (anden afdeling)	2389
Kost- og eller efterskole	778
Socialpædagogisk opholdssted	2749
Skibsprojekt	54
Uoplyst	493
I alt	14960

Tabel 1: Børn og unge i alderen 0-22 år anbragt uden for eget hjem pr. 31.12.2007 på landsplan - fordelt på anbringelsessted

Førhen var det ofte døgninstitutioner, som blev anvendt i anbringelsesøjemed, men fra slutningen af 1950'erne frem til 1990 er mange af disse pladser nedlagt. Det skyldes både en voksende skepsis over for institutionernes egnethed som anbringelsessted, men også politisk besluttede økonomiske stramninger. I stedet er familiepleje en anbringelsesform hvor plejebarnet kan indgå i et alment familieliv, og således er andelen af anbragte børn og unge, som er placeret i familiepleje tredoblet siden 1960'erne (Nielsen 2002).

2.1 AT ARBEJDE SOM PLEJEFORÆLDRE

Mens brugen af familiepleje er steget, er børn i familiepleje, set i forhold til andre jævnaldrende børn, også i højere grad børn der af forskellige årsager er udsatte og derfor kræver særlig støtte (Brønserud & Dessau 2001; Egelund & Hestbæk 2003). Dette skaber

¹ Kilde: Ankestyrelsen. De 43 %, der henvises til, dækker familiepleje-, netværks- og slægtsanbringelser, der alle kan karakteriseres som familieplejeanbringelser.

øgede krav til private familier som anbringelsessted, og det har ledt til, hvad man kan kalde for, en øget professionalisering af plejeforældre.

Børn, der anbringes i familiepleje, kommer typisk fra familier, som på en række socioøkonomiske områder er dårligt stillede, og hos hvem forskellige sociale problemer kan gøre sig gældende. Forældrene kan have begrænset mængde uddannelse, være marginaliserede på arbejdsmarkedet og som følge have dårlige levevilkår. Samtidig kan der være tale om misbrug, psykisk sygdom, vold i hjemmet eller andre forhold, som betyder, at forældrene ikke kan yde retmæssig omsorg for deres børn. Som følge heraf er børnene ofte belastede, hvilket kræver, at plejeforældrene professionelt kan håndtere dét at have et barn med en given fortid i familien. Der skal, ifølge lovgivningen, altid arbejdes hen imod, at barnet hjemgives til forældrene, hvilket betyder, at plejeforældre skal være indstillet på at kunne give afkald på barnet. Det forudsætter igen, at plejeforældrene besidder en vis professionalitet i forhold til dét at være plejefamilie (Brønserud & Dessau 2001; Egelund & Hestbæk 2003).

I kraft af en professionalisering opstår der fra plejeforældrenes side et ønske og en forventning om at blive betragtet som en kompetent samarbejdspartner. Herunder at deres iagttagelser bliver inddraget, brugt og anerkendt i beslutningsprocesser omkring barnet. Plejeforældrene har et primært og indgående kendskab til plejebarnet, og når deres rolle som plejeforældre tillige formaliseres og kommer til at indeholde mere specialpædagogisk arbejde, følger der også en forventning om at kunne deltage på et mere professionelt plan.

Der kan af og til opstå uoverensstemmelse mellem plejefamilie og sagsbehandler om, i hvilken grad plejeforældrene skal inddrages som ligeværdig samarbejdspartner. Det kan resultere i, at plejeforældrene føler en manglende anerkendelse for deres arbejde, og de kan føle sig klientgjorte (Brønserud & Dessau 2001). For plejeforældrenes vedkommende kan relationen til sagsbehandleren også være tvetydig, da de dels gerne vil opleve, at der overlades dem ansvar og frihed i arbejdet med plejebarnet, og dels gerne vil opleve støtte i og anerkendelse af deres arbejde.

Langt størstedelen af børn og unge, der anbringes er forholdsvist store børn. Således var 72 % af anbragte børn og unge i 2007 12 år og derover, mens 70 % af alle afgørelser om nye anbringelser i 2007 gjaldt børn og unge på 12 år og derover (jf. bilag 2.1A). Det betyder, at børnene som oftest har en fortid, der er præget af de tidligere nævnte problemstillinger, som bringes med hen i plejefamilien, hvilket skaber udfordringsfyldte arbejdsbetingelser for plejeforældrene. Men selv i situationer, hvor børnene ikke har gennemgået en vanskelig opvækst, kan arbejdet som plejeforældre være en svær opgave. For det vil, for langt de fleste børn, være en udfordringsfyldt opgave at skulle falde til og lære at fungere i en ny familie.

Det betyder, at plejefamilier har behov for støtte, uden at der nødvendigvis kan defineres faste standarder herfor. Nogle har behov for flere støtteforanstaltninger i form af supervision, psykologrådgivning m.m., mens andre med godt fungerende plejebørn har et mindre behov. For langt de fleste gælder det dog, at muligheden for at gøre brug af forskellige støttende tilbud skaber de bedste mulige forhold i plejefamilien, og det er dermed et fåtal af plejeforældre, som ikke ønsker at gøre brug af dele af de forskellige støttende tilbud.

Supervision fremhæves som en central faktor i forhold til at undgå, at plejeforældrene 'brænder ud'. Supervision kan hjælpe plejeforældrene til at håndtere en bred vifte af problemstillinger, såsom dårlig samvittighed overfor egne børn, dét at de aldrig har fri fra deres arbejde, dilemmaet mellem professionalisme og følelser samt eventuelle problemer med plejebarnets forældre (Brønserud & Dessau 2001:204). Da plejeforældrene heller ikke har egentlige kollegaer, er den tilsynsførende ofte den eneste faglige medspiller, som plejefamilien kan drøfte sine problemstillinger med. Derfor er en stabil kontakt mellem plejefamilie og den tilsynsførende særdeles vigtig.

2.2 LOVGIVNING

Det er kommunen, der afgør hvorvidt et barn skal anbringes uden for hjemmet², herunder også om familiepleje er den bedste anbringelsesform for barnet. Træffes der beslutning om, at familiepleje er løsningen, skal familien, som matches med barnet, have gennemgået et godkendelsesforløb i henhold til serviceloven § 142, og dette skal udføres af familiens bopælskommune. Kommunen skal tage stilling til, om familien er egnet som plejefamilie på baggrund af familiemæssige, uddannelsesmæssige og arbejdsmæssige forhold. Der ud over skal kommunen sikre sig, at familien har sat sig ind i, og forberedt sig på, opgavens omfang. I bekræftende fald skal kommunen udfærdige en endelig godkendelsesrapport og udstede plejetilladelse, hvor det ud fra familiens situation og kvalifikationer vurderes, hvor mange børn m.m. familien kan tage ind.

Godkendelsen foretages på grundlag af forholdene i familien på det konkrete tidspunkt, og det er selvsagt forhold der kan forandre sig. Derfor skal kommunen:

"[...] løbende føre tilsyn med plejefamilien og i den forbindelse vurdere, om plejefamiliens godkendelse fortsat stemmer overens med plejefamiliens forhold og kompetencer".

---

² Serviceloven § 49.

Der kan være forskellige årsager til at godkendelsen skal revurderes. Som eksempler kan nævnes samlivsproblemer og ændrede økonomiske forhold.

Mens godkendelsen skal udføres af bopælskommunen, kan plejefamilien imidlertid godt modtage et barn fra en anden kommune. I disse tilfælde skal den anbringende kommune oplyse familiens bopælskommune om, at der er foretaget en anbringelse, således at bopælskommunen løbende er orienteret om status i plejefamilien. Uanset hvad, skal bopælskommunen, via det generelle tilsyn, løbende sikre sig, at forholdene i plejefamilien er forsvarlige og uændrede. Derudover skal den godkendende kommune sikre sig, at plejeforældrene gennemgår et lovpligtigt plejeforældrekursus på en varighed af 25 timer svarende til fire kursusdage (jf. SEL § 142).

Hvor det generelle tilsyn er et tilsyn med selve familien som anbringelsessted, er det specifikke tilsyn derimod et tilsyn med den konkrete anbringelse - med barnet - og det er den anbringende kommune, som har ansvar for at tilsynet varetages. Af SEL § 148 fremgår det, at kommunen løbende skal føre tilsyn med barnet eller den unge under en anbringelse uden for hjemmet, og at dette som et minimum skal gøres én gang årligt ved et besøg på anbringelsesstedet. Videre *"skal [kommunen] altid vurdere hvor ofte samt hvordan, der skal føres tilsyn. Det vil i hvert enkelt tilfælde bero på det enkelte barns behov."* (jf. vejledning nr. 3 til SEL § 148, pkt. 81). Kommunerne skal derfor vurdere anbringelsessagerne i forhold til hvert enkelt plejebarn. Det gælder eksempelvis mængden af og indholdet i tilsynsbesøg, om familien skal tilbydes supervision, samt om plejeforældrene skal bevilges aflastning m.m.

Lovgivningsmæssigt består det specifikke tilsyn altså i minimum ét årligt tilsyn, hvor kommunen skal tale med barnet på anbringelsesstedet. Derudover beror yderligere tilsynsvirksomhed på kommunernes egne vurderinger af sagerne. Der er således ikke i serviceloven defineret standarder for, hvad tilsynet mere præcist skal indeholde. Hverken med hensyn til barnet eller plejefamilien. I vejledningen til serviceloven er der angivet visse retningslinjer for tilsynene, men da de er løst formulerede, er det svært at vurdere, hvorvidt de følges.

2.3 FAMILIEPLEJEORGANISATIONER

Det er til enhver tid kommunernes ansvar, at der bliver ført tilsyn med plejefamilien og anbringelsen, men kommunen har mulighed for at overdrage udførelsen af det specifikke tilsyn til en privat familieplejeorganisation (jf. vejledning nr. 3 til SEL, § 148 pkt. 82). Som institution har familieplejeorganisationen eksisteret, om end i anden udgave³, siden midten

---

³ I 1770 stiftede man et slags børneværn. Sidenhen, i 1837, opstod der egentlige private foreninger for børneforsorg. I 1894 blev de sammensluttet til "De danske plejehjemsforeninger" (Rudfeldt 1966).

af 1800-tallet, og er derfor traditionelt set dem, som har hjulpet nødstedte børn med at få nye familier (Rudfeld, 1966). I dag bliver familieplejeorganisationernes rolle på området stærkt udfordret af kommunerne, som vælger selv at varetage tilsynet.

Børn & Familier⁴ er en paraplyorganisation for flere regionale familieplejeorganisationer. De har formuleret en række vejledende kvalitetsstandarder for arbejdet med børn i familiedøgnpleje. Overordnet set er der en række punkter som Børn & Familier anser vigtige i opnåelse af kvalitet i familieplejen⁵, og det er at:

- Sætte barnet/den unge i centrum
- Lægge vægt på dokumentation (skriftlighed)
- Sikre regelmæssige tilsyn og kontinuitet i anbringelsen
- Supervisere og efteruddanne familieplejekonsulenterne
- Uddanne og supervisere plejefamilier
- Informere de anbringende myndigheder grundigt

Disse standarder kan ses som vejledende pejlemærker for, at en god kvalitet kan opnås i arbejdet med børn anbragt i plejefamilier.

---

⁴ Børn & Familier gik før under navnet Familieplejen Danmark.

⁵ *Kvalitetsstandarder for arbejdet med børn i familiepleje* af Familieplejen Danmark, som nu hedder Børn & Familier. En informationspjece udviklet blandt andet til sagsbehandlere, politikere og andre, der arbejder med børne- og ungeområdet.

3. UNDERSØGELSEN

Formålet med nærværende undersøgelse er – som nævnt i indledningen – at få kortlagt, om tilsynene i tilstrækkelig grad udfylder den støttende funktion over for plejefamilien, herunder plejebarnet, som er nødvendig og en forudsætning for, at anbringelsen forløber mest hensigtsmæssig. Undersøgelsen har form af en pilotundersøgelse, der dels skal give en pejling på, hvorledes en gruppe af plejeforældre oplever tilsynet og dels skal danne basis for en vurdering af, om det er relevant at gennemføre en tilsvarende landsdækkende undersøgelse. Den består af en spørgeskemaundersøgelse og et enkelt indledende fokusgruppeinterview. Familieplejen Fredensborg og SL har bidraget med kontaktoplysninger på de deltagende plejeforældre.

Der er sendt spørgeskemaer ud til plejeforældre svarende til 351 døgnanbragte plejebørn. Disse er udsendt i starten af august 2008 og returneret frem til slutningen af oktober 2008, hvor undervejs to rykkerskrivelser er sendt ud. I tilfælde af, at plejefamilien har haft mere end ét plejebarn, er de i et følgebrev opfordret til at rekvirere yderligere skemaer svarende til det antal børn, de har anbragt. Et ophørsskema blev medsendt, i fald familien inden for de seneste 18 måneder var ophørt som plejefamilie. I følgebrevet blev det tydeliggjort, at plejefamilierne er anonyme, og at Teori og Metodecentret, så snart undersøgelsen er gennemført, vil destruere data. Undersøgelsen er godkendt af Datatilsynet.

I juni 2008 blev der afholdt et fokusgruppeinterview med otte plejeforældre tilknyttet Familieplejen Fredensborg. Formålet med dette interview var at få respons på spørgeskemaet inden udsendelse og at få inspiration til yderligere aspekter, som med fordel kunne indgå i undersøgelsen.

Ud af de 351 skemaer, som i alt blev distribueret, er der besvaret 158 spørgeskemaer, gældende for 158 plejebørn, og 29 ophørsskemaer. Det viste sig, at en del af respondenterne ikke var relevante for undersøgelsen, og der er således kommet tilbagemelding fra 30 respondenter, som ikke var en del af målgruppen. Det skyldes enten, at de fungerer som aflastningsfamilie, eller at de ikke længere er plejefamilie. Hvor mange flere, der af samme grund ikke har meldt tilbage, er ikke til at sige. Det betyder, at det relativt høje antal ubesvarede spørgeskemaer, 103 ud af 351, og den moderate besvarelsesprocent på 58 %, ikke kan tolkes i en bestemt retning, da det er uvist hvor mange respondenter, der reelt har været en del af målgruppen, men har undladt at svare.

Som en metodisk validering af undersøgelsens resultater benyttes resultater fra andre undersøgelser, særligt en undersøgelse blandt døgnpleje- og aflastningsfamilier tilknyttet

Københavns Kommune fra 2007 gennemført af Lisbeth Hansen og Karen Zobbe (Hansen & Zobbe, 2007). Hvis nærværende undersøgelse samstemmer med andre resultater, der er fremkommet på et større statistisk grundlag, kan de fungere som en bekræftelse og dermed validering af denne undersøgelses resultater⁶.

---

⁶ Der er nødvendigvis visse metodiske forhold, som bør stemme overens, før en sammenligning er mulig, da det skal sikres, at de undersøgelser, som sammenlignes, også undersøger de samme forhold. Der er i dette tilfælde tale om mere eller mindre enslydende formål for de inddragede undersøgelser, hvilket betyder, at en sammenligning her ikke udgør et problem.

4. PLEJEFAMILIERNE

I dette kapitel præsenteres den gruppe plejeforældre, som danner grundlag for undersøgelsen, ud fra forskellige baggrundsoplysninger såsom alder og erfaring som plejefamilie.

4.1 ALDER OG UDDANNELSE

Ud af de respondenter som har angivet alder, befinder lang størstedelen sig i aldersgrupperingen '45-54 år'. Det gælder 61,4 % af plejefædre og 52,9 % af plejemødre. Det er i sig selv ikke påfaldende tal, da mange familier vælger først at blive plejefamilie i en alder, hvor eventuelle egne børn er blevet store.

Plejemødrenes alder		
	Antal	Procent
35-44 år	48	31,4
45-54 år	81	52,9
55 år og derover	24	15,7
I alt	153	100,0

Tabel 2: Plejemødrenes alder

Plejefædrenes alder		
	Antal	Procent
35-44 år	26	17,9
45-54 år	89	61,4
55 år og derover	30	20,7
I alt	145	100,0

Tabel 3: Plejefædrenes alder

Ses der på gennemsnitsalderen er denne for plejemødre 49 år, mens den for plejefædre er 51 år. En lignende undersøgelse foretaget i 1999 i Københavns Kommune viste en gennemsnitsalder på henholdsvis 46 år for plejemødre og 48 år for plejefædre (Nielsen 2002)⁷. Alderen for plejeforældre i denne undersøgelse er dermed relativt høj, men om det skyldes en faldende tilslutning af nye plejeforældre eller blot en tilfældighed, er

⁷ Spørgeskemaundersøgelse, hvor 347 døgnplejefamilier samt 232 aflastningsfamilier har deltaget som led i ph.d.-afhandlingen *Som plejeforældre ser det – kortlægning og analyse af foranstaltningen 'familiepleje' i Københavns Kommune* af Flemming Nielsen.

ikke muligt at udsige noget om. Ses der på de unge plejeforældre, som samtidig er dem, der potentielt skal være plejeforældre mange år endnu, er blot 10 ud af 153, svarende til 6,5 %, af plejemødrene under 40 år, mens det for fædrene gælder, at seks ud af 145, svarende ca. til 4 %, er under 40 år.

M.h.t. plejeforældrenes beskæftigelse er det godt og vel 70 % af plejemødrene, der varetager familieplejjobbet som en fuldtidsbeskæftigelse (jf. bilag 4.1A). Hos plejefædre er dette tal ca. 19 % (jf. bilag 4.1B). Samme kønsrelaterede mønster gør sig gældende for plejeforældrenes uddannelsesbaggrund. Her har 49 % af plejemødrene en pædagogisk uddannelse, mens det kun gælder for 25 % af plejefædrene (jf. bilag 4.1C). Dét, at en relativ stor andel af plejeforældre har en pædagogisk baggrund, skyldes formentlig den enkle årsag, at mennesker, med en pædagogisk uddannelse, også er fagligt og menneskeligt disponeret for arbejdet som plejeforælder. Godt og vel halvdelen af plejefamilierne, ca. 53 %, har egne hjemmeboende børn, men hvor mange, der derudover har egne fraflyttede børn, har undersøgelsen ikke omhandlet (jf. bilag 4.1D).

4.2 ERFARING

I forhold til familiernes erfaring som plejefamilie er det en relativ erfaringstung gruppe, der har deltaget i denne undersøgelse.

Antal år som plejefamilie		
	Antal	Procent
0-5 år	24	15,5
6-10 år	53	34,2
11-20 år	60	38,7
21-30 år	18	11,6
I alt	155	100,0

Tabel 4: Antal år som plejefamilie

Ca. 39 % har været plejefamilie i mellem 11 og 20 år, mens ca. 34 % har været plejefamilie i mellem 6 og 10 år. Respondenternes mangeårige erfaring som plejefamilie stemmer godt overens med deres forholdsvise høje alder. I forhold til den igangværende anbringelse, som disse besvarelser er foretaget ud fra, gælder det for 35,3 % af plejeforældrenes vedkommende at plejeforholdet har varet op imod 6 år, for 37,2 % har plejeforholdet varet i mellem 6 og 11 år, mens det for 27,6 % gælder, at anbringelsen har foregået i mere end 11 år (Bilag 4.2A). Anbringelsernes forholdsvist lange varighed og plejeforældrenes mangeårige erfaring som plejefamilie giver dem et godt udgangspunkt for at vurdere tilsynet.

Ses der på hvor mange børn plejefamilierne, på nuværende tidspunkt, har anbragt, har størstedelen, nærmere betegnet 46,5 %, 1 barn døgnanbragt, 42 % har 2 børn anbragt mens 11,5 % har 3 eller flere børn døgnanbragt (Bilag 4.2B).

4.3 TILSYNSFØRENDE

Ud af 157 besvarelser har 62,4 % af plejeforældrenes anbringelser tilsyn af en kommune, mens 35,7 % har det specifikke tilsyn udført af en familieplejeorganisation.

Hvem fører i dag det løbende tilsyn med anbringelsen?		
	Antal	Procent
Kommune	98	62,4
Familieplejeorganisation	56	35,7
Andre	3	1,9
I alt	157	100,0

Tabel 5: Hvem fører i dag det løbende tilsyn med anbringelsen?

Nogenlunde samme fordeling gør sig gældende i undersøgelsen af Hansen og Zobbe (2007), hvor 59,8 % af respondenterne har tilsyn af kommunen mens det dog kun er 16,2 % der har tilsyn af en familieplejeorganisation⁸.

For visse plejeforældre gælder det, at de har haft tilsyn både af kommunen og af en familieplejeorganisation og derfor har mulighed for at sammenligne kvaliteten i tilsynet, alt efter om det er kommunen eller en familieplejeorganisation, der varetager det. For nogle plejeforældre gælder det, at den ene af deres anbringelser har været tilset af kommunen, mens en anden har været tilset af en familieplejeorganisation.⁹ For 1/3 af plejeforældrene, gælder det derimod, at tilsynet med samme anbringelse undervejs er hjemtaget af kommunen (Jf. bilag 4.3A). Dette må siges at være en betragtelig stor andel, og det er et aspekt som vil indgå i den senere analyse.

Følgende tabel er en oversigt over fordelingen på kommuner for de respondenter, der har tilsyn af kommune og ikke en familieplejeorganisation:

⁸ At det blot er 16,2 % mod denne undersøgelses 35,7 %, skyldes formentligt, at der i Zobbe og Hansens undersøgelse optræder flere svarmuligheder.

⁹ Det er midlertidig ikke afdækket ved egentlige spørgsmål i skemaet, men er i stedet fremkommet i tekstbesvarelserne.

Alfabetisk liste over anbringelseskommuner og antal respondenter (I alt 94)			
Aabenraa	3	Hillerød	2
Aalborg	1	Hvidovre	2
Allerød	2	Hørsholm	1
Assens	2	Ishøj	1
Ballerup	6	Kalundborg	1
Billund	1	København	11
Egedal	3	Køge	2
Faxe	2	Lolland	2
Fredensborg	5	Lyngby-Taarbæk	1
Frederiksberg	1	Norddjurs	1
Frederikssund	10	Roskilde	2
Furesø	3	Rudersdal	3
Gladsaxe	2	Rødovre	1
Gribskov	5	Svendborg	1
Guldborgsund	3	Tønder	1
Haderslev	1	Varde	1
Halsnæs	3	Vejle	1
Helsingør	5	Viborg	2

Tabel 6: Alfabetisk liste over anbringelseskommuner og antal respondenter

Den store spredning af anbringende kommuner betyder, at vi ikke kan foretage vurderinger af tilsynets kvalitetsniveau i de enkelte kommuner på baggrund af denne undersøgelse. Omvendt betyder spredningen, at undersøgelsens resultater i højere grad kan ses som et udtryk for tilsynet med plejefamiliernes anbringelser mere generelt, end hvis samme antal respondenter var spredt på færre kommuner. Størstedelen af de anbringende kommuner er beliggende i Nordsjælland eller i hovedstadsområdet, mens enkelte er sydsjællandske, fynske eller jyske kommuner.

5. GODKENDELSEN

I dette kapitel ses nærmere på selve godkendelsesproceduren samt det generelle tilsyn.

5.1 GODKENDELSESPROCEDUREN

Plejeforældrene er i spørgeskemaet blevet spurgt om, hvordan godkendelsen foregik, og som det fremgår af følgende tabel, er den hyppigste måde, at familien fik besøg i deres hjem (65,8 %).

Godkendelsen foregik ved, at plejefamilien:	Antal	Procent
Var til et møde på kommunen	5	3,2
Sendte en ansøgning	59	38,1
Blev kontaktet af kommunen	37	23,9
Fik besøg i vores hjem	102	65,8
Fik det ordnet af en familieplejeorganisation	74	47,7
Slet ikke er formelt godkendt	1	0,6

Tabel 7: Hvordan foregik den indledende godkendelse?

Da formålet med godkendelsesproceduren er at få afklaret, om familien er egnet til at være plejefamilie, synes et besøg i hjemmet som en oplagt forudsætning. På trods af dette, er det ikke formuleret i lovgivningen. Ved dette spørgsmål har respondenterne haft mulighed for at afkrydse flere svar, og det er muligt, at nogle respondenter kun har sat kryds ved "Fik det ordnet af en familieplejeorganisation", hvilket også har indebåret et besøg i hjemmet. Ikke desto mindre er det pålagt bopælskommunen at foretage en grundig vurdering af familien forud for en godkendelse, og ud fra den betragtning kan det undre, at kun 65,8 % angiver at have haft besøg af kommunen i hjemmet.

En enkelt plejeforælder giver udtryk for slet ikke at være blevet formelt godkendt, og i det konkrete tilfælde drejer det sig om en akutanbringelse. Da situation ofte, i tilfælde af akutanbringelse, er presserende, kan der gives en foreløbig godkendelse, som skal opfølges af en formel godkendelse (jf. vejledning nr. 3 til SEL, pkt. 409).

Plejeforældrene er også spurgt til, hvordan de oplevede et eventuelt besøg i hjemmet, da de skulle godkendes.

I.f.m. godkendelsesmødet svarer plejeforældrene, at:	Antal	Procent
De havde en god dialog med medarbejderen	123	80,4
Medarbejderen var grundig og stillede mange spørgsmål	111	72,5
Medarbejderen gik for tæt på deres privatliv	8	5,2
Medarbejderen talte også alene med deres egne børn	22	14,4
De sad tilbage med mange spørgsmål	3	2,0
De ikke har haft besøg af en medarbejder	4	2,6

Tabel 8: Plejefamiliens oplevelse af godkendelsesmødet

Her tegner der sig et billede af, at plejeforældrene generelt har haft en positiv oplevelse af mødet. 80,4 % havde en god dialog med medarbejderen, og 72,5 % mener, at medarbejderen var grundig i sit arbejde. Værd at bemærke er, at blot 22 ud af 153, eller 14,4 %, tilkendegiver, at medarbejderen også talte med egne børn, hvilket er få, når en del af godkendelsen handler om at sikre, at familien samlet set er indstillet på, hvad det vil sige at være plejefamilie (jf. vejledning nr. 3 til SEL, pkt. 408). Det vides ikke hvor mange af plejeforældrene, der har haft hjemmeboende børn, da godkendelsen fandt sted, men det må formodes at være mere end 22 plejeforældre.

5.2 INTRODUKTIONSKURSUS

Siden 2006 er det et lovmæssigt krav, at plejefamilier, i forbindelse med godkendelsen, gennemgår et plejeforældrekursus (jf. SEL § 142, pkt. 3). 55,8 % af de adspurgte plejeforældre i denne undersøgelse er blevet tilbudt kursus, mens 44,2 % ikke har modtaget tilbud om introduktionskursus (Bilag 5.2A). Ud af de 86 respondenter, som har fået tilbud om kursus, har næsten alle, 81 respondenter, taget imod tilbuddet (Bilag 5.2B). Som allerede nævnt har mange af respondenterne været plejeforældre længe, og det er derfor også længe siden de er godkendt som plejefamilie. Flere plejeforældre udtrykker, at de ikke mener, at der eksisterede et sådan kursus, dengang de skulle godkendes. Med tiden er det blevet mere og mere anvendt og fra 1. januar 2006, blev plejeforældrekursus i forbindelse med alle nye godkendelser et lovkrav. I denne undersøgelse drejer det sig imidlertid kun om 5 plejeforældre som er godkendt efter 2006, men bemærkelsesværdigt nok svarer de 3 at de ikke er tilbudt kurset.

Det er interessant at se på, om tilbud af kursus eller ej kan hænge sammen med, hvorvidt det specifikke tilsyn er hos kommunen eller hos en familieplejeorganisation. Følgende tabel viser en signifikant sammenhæng herimellem.¹⁰

Tilbud af plejeforældrekursus/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje-organisation	Andre	I alt
Ja	Antal	48	37	0	85
		56,5%	43,5%	,0%	100,0%
Nej	Antal	47	18	3	68
		69,1%	26,5%	4,4%	100,0%
I alt	Antal	95	55	3	153
		62,1%	35,9%	2,0%	100,0%

Chi²=0,020

Tabel 9: Sammenhæng mellem tilbud af forældrekursus og tilsynsførende

Af de 68 respondenter, der ikke har fået tilbudt plejeforældrekursus, har 69,1 % tilsyn af kommunen, mens kun 26,5 % har tilsyn af familieplejeorganisation. Af de med tilsyn hos en familieplejeorganisation har 37, eller 67 %, fået tilbudt plejeforældrekursus. Der er markant flere med tilsyn af kommunen, der ikke har fået tilbudt plejeforældrekursus, end hvad tilfældet er blandt plejeforældre med tilsyn af familieplejeorganisationer. Det lader derfor til at familieplejeorganisationerne har været mere tilbøjelige til at tilbyde plejeforældrekursus, selvom det ikke har været et lovkrav før 2006.

5.3 OPFØLGNING AF GODKENDELSEN

En central pointe i relation til de godkendende kommuners generelle tilsynsforpligtelse, er en videre opfølgning på forholdene i plejefamilien, således at sunde og velfungerende rammer for plejebarnet fortsat sikres. Her viser det sig imidlertid, at mange plejeforældre har oplevet, at det generelle tilsyn enten er sket blot få gange, eller også at det slet ikke er sket. For ca. 19 % gælder det, at der slet ikke er fulgt op på godkendelsen, mens det for 48,4 % er sket få gange. Kun 18,5 % tilkendegiver, at der løbende følges op på godkendelsen.

¹⁰ Det ses ud fra chi² testens p-værdi, som er en test af sammenhængen mellem to variable. Jo lavere p-værdi, des større er sandsynligheden for at der er tale om en sammenhæng mellem variablene. Er p-værdien højere end 0,05 er der ikke tale om et signifikant forhold.

Har bopælskommunen siden godkendelsen foretaget en løbende vurdering af plejefamilien?		
	Antal	Procent
Det er sket løbende	29	18,5
Det er sket få gange	76	48,4
Det er ikke sket	30	19,1
Andet	22	14,0
I alt	157	100,0

Tabel 10: Har bopælskommunen siden godkendelsen foretaget en løbende vurdering af plejefamilien?

Den manglende opfølgning kan selvfølgelig skyldes, at det er plejeforældre, hvor godkendelsen er sket for nylig, og at kommunen derfor ikke har nået at igangsætte en regelmæssig opfølgning.

Hvorvidt bopælskommunen har fulgt op på godkendelsen/Tidspunkt for godkendelse						
		Til og med 1992	1993-1997	1998-2002	2003 og derefter	I alt
Det er sket løbende	Antal	13	6	5	3	27
		48,1%	22,2%	18,5%	11,1%	100,0%
Det er sket få gange	Antal	23	23	25	4	75
		30,7%	30,7%	33,3%	5,3%	100,0%
Det er ikke sket	Antal	8	6	7	7	28
		28,6%	21,4%	25,0%	25,0%	100,0%
Andet	Antal	5	1	15	1	22
		22,7%	4,5%	68,2%	4,5%	100,0%
I alt	Antal	49	36	52	15	152
		32,2%	23,7%	34,2%	9,9%	100,0%

Chi²= 0,02

Tabel 11: Har bopælskommunen fulgt op på godkendelsen/Tidspunkt for godkendelse?

Der viser sig også en signifikant sammenhæng, dvs. at des ældre plejeforældrenes godkendelse er, des større tendens til, at der har været opfølgning på godkendelsen. Ses der på gruppen af plejeforældre, hvor der ingen opfølgning har været, er 3 ud af 4 plejeforældre godkendt før år 2003, og der således tale om familier, der har fungeret som anbringelsessteder i minimum 6 år, uden at deres bopælskommune har foretaget løbende opfølgning (det gælder familier, som er godkendt helt tilbage i 1984). Blandt de plejeforældre, der angiver, at opfølgningen er sket få gange, er 6 ud af 10 godkendt senest i 1997. Disse familier har således fungeret som plejefamilier i en lang årrække, alt imens bopælskommunerne blot få gange har udført det generelle tilsyn.

Plejeforældrene har haft mulighed for at tilføje kommentarer omkring det generelle tilsyn og omfanget af det:

"[Tilsynet] er sket én gang på grund af kommunesammenlægningen. Kommunen ønskede at vide, hvem deres plejefamilier var"

"Vi har aldrig talt eller haft besøg af vores bopælskommune i forbindelse med familiepleje"

"De skrev for et år siden, at de ville komme. De er ikke kommet endnu"

Andre skriver:

"Vi skal have en ny tilladelse hver 1½ år"

"Ja, hver gang vi har fået et nyt lille barn i vores varetægt"

Det sidstnævnte citat udtrykker umiddelbart et velfungerende generelt tilsyn, men kommunen bør altid føre et løbende tilsyn med anbringelsesstedet. Det gælder, når der anbringes nye plejebørn, men derudover kan der ske andre ting i familien, som vil være årsag til, at godkendelsen bør ændres i sin anbefaling. Hvorvidt bopælskommunerne løbende tilser deres plejefamilier, er tilsyneladende yderst varieret fra kommune til kommune. Således nævner flere, at de har oplevet det generelle tilsyn som værende forskelligt fra kommune til kommune – enten idet familien er flyttet fra en kommune, som har ført et løbende generelt tilsyn, til en, som ikke gør, eller omvendt.

6. TILSYNET

Dette kapitel omhandler det løbende tilsyn, som anbringende kommune, eventuelt via en familieplejeorganisation, skal føre med barnet – det specifikke tilsyn. Hovedformålet med undersøgelsen er at få klarlagt plejeforældrenes oplevelse af kvaliteten i tilsynet. Følgende tabel illustrerer plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet. En indikator, der er dannet ud fra plejeforældrenes svar på en række negative og positive udsagn om tilsynet, og som de har erklæret sig enige eller uenige i.¹¹

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet		
	Antal	Procent
Meget utilfreds	3	2,0
Utilfreds	16	10,6
Hverken tilfreds eller utilfreds	21	13,9
Tilfreds	31	20,5
Meget tilfreds	80	53,0
I alt	151	100,0

Tabel 12: Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet

Der ses en stor gruppering af plejeforældre, 53 %, som er meget tilfredse med tilsynet, 20 % er tilfredse, mens ca. 14 % har svært ved at tilslutte sig det ene eller det andet. Samles plejeforældrenes svar i blot tre svarkategorier, hvor 'tilfreds' og 'meget tilfreds' lægges sammen, og 'utilfreds' og 'meget utilfreds' ligeledes lægges sammen, tegner der sig et klarere billede.¹²

¹¹ Det gælder udsagn såsom: "Tilsynet er en god støtte for os som plejefamilie", "Vi har tillid til den person, der varetager tilsynet", "Det sker ofte, at vi ikke bliver oplyst om beslutninger, der vil påvirke anbringelsen" og "Tilsynet dækker ikke i tilstrækkelig grad vores behov angående råd og vejledning". Ud fra i alt 9 udsagn er der dannet en samlet variabel, en skalavariabel, som indeholder alle besvarelsene. Da det netop er udsagn, som alle orienterer sig mod et kvalitetsmæssigt indhold i tilsynet, går variabelen ind og måler den samlede tilfredshed med tilsynet. Hvis en respondent eksempelvis overvejende har tilkendegivet positive svar som værende enig og uenig i henholdsvis positive og negative udsagn, så er der tildelt en score, som tilsvarende angiver en høj tilfredshed.

¹² Da det som nævnt er en relativ lille gruppe af respondenter, som ligger til grund for undersøgelsen, betyder det, at en opdeling med 5 svarmuligheder giver en for stor spredning af respondenter, hvilket gør en statistisk bearbejdning usikker. Derfor omkodes variabelen til i stedet at indeholde 3 svarkategorier, som det ses i tabellen.

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet		
	Antal	Procent
Utilfreds	19	12,6
Hverken utilfreds eller tilfreds	21	13,9
Tilfreds	111	73,5
I alt	151	100,0

Tabel 13: Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet (tre svarkategorier)

Her fremgår det, at 12,6 % er utilfredse, mens 73,5 % er tilfredse. Sammenlignes disse tal med undersøgelsen af Zobbe og Hansen (2007), viser nogenlunde samme fordeling sig, da 78,2 % her betegnes tilfredse.¹³ Næste skridt er følgelig at undersøge, hvad der har betydning for, at plejeforældrene er enten tilfredse eller utilfredse med tilsynet.

6.1 TILSYNETS FORM

Som sagt har 35,7 % af de adspurgte plejeforældre tilsyn af en familieplejeorganisation, mens 62,4 % har tilsyn af kommunen. Kædes denne oplysning sammen med, hvorvidt plejeforældrene er tilfredse med tilsynet, er der en klar sammenhæng mellem at have tilsyn hos en familieplejeorganisation og at være tilfreds eller at have tilsyn hos kommunen og at være enten utilfreds eller tilfreds.

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje- organisation	Andre	I alt
Utilfreds	Antal	17	2	0	19
		89,5 %	10,5 %	,0 %	100,0 %
Hverken utilfreds eller tilfreds	Antal	18	3	0	21
		85,7 %	14,3 %	,0 %	100,0 %
Tilfreds	Antal	59	48	3	110
		53,6 %	43,6 %	2,7 %	100,0 %
I alt	Antal	94	53	3	150
		62,7 %	35,3 %	2,0 %	100,0 %

Chi²=0,006

Tabel 14: Sammenhæng mellem plejeforældrenes tilfredshed og tilsynsførende

¹³ I undersøgelsen af Zobbe og Hansen (2007) er besvarelserne fordelt på en skala fra 1-6, hvor 1-3 betegnes 'mindre tilfredse', mens 3-6 betegnes 'mere tilfredse'. Det er sidste kategori 'mere tilfredse' med en besvarelsesandel på 78,2 %, som sammenlignes med denne undersøgelses kategori 'tilfreds'.

Ud af de 19 plejeforældre, som er utilfredse, har de 17 tilsyn hos kommunen, og på samme vis gælder det, at 18 ud af 21 plejeforældre, som hverken er tilfredse eller utilfredse, har tilsyn hos kommunen. På baggrund af tallene i tabellen, kan det udregnes at 62,7 % af plejeforældrene, med tilsyn hos kommunen, er tilfredse, mens hele 90,5 % af plejeforældrene, med tilsyn af en familieplejeorganisation, er tilfredse.¹⁴

6.1.1 Antal tilsyn

Af vejledningen til serviceloven fremgår det:

”Erfaringerne viser, at en grundig opfølgning er central for at sikre et godt udbytte af anbringelsen, og for at sikre, at anbringelsen ophører, når der ikke længere er grundlag for anbringelsen.” (vejledning til SEL §148, pkt. 81)

Fordelingen af antal årlige tilsyn ser ud som følger:

Antal tilsyn om året		
	Antal	Procent
Ingen tilsyn	2	1,3
1-2 tilsyn	29	18,4
3-4 tilsyn	47	29,7
5-6 tilsyn	44	27,8
7 tilsyn og derover	36	22,8
I alt	158	100,0

Tabel 15: Antal tilsyn om året

Størstedelen, 29,7 %, har 3-4 tilsyn om året, de to største efterfølgende grupper, er dem, som har henholdsvis 5-6 tilsyn og 7 tilsyn og derover. Der er imidlertid også relativt mange, som kun har 1-2 tilsyn om året, og spaltens besvarelserne op med fokus på de få tilsyn, fremgår det, at 9 % får 1 årligt tilsyn, 9,5 % får 2, mens endnu 9 % får 3 årlige tilsyn (jf. bilag 6.1A).

Noget, som spiller en betydelig rolle for, hvorvidt plejeforældrene er tilfredse med det specifikke tilsyn, er, hvor mange løbende tilsyn de får. Når tilsynshyppigheden krydses med, hvorvidt plejeforældrene er tilfredse med tilsynet, ses en højsignifikant sammenhæng (jf. bilag 6.1B). Det vil sige, at de som får færrest tilsyn om året, også er dem som er utilfredse med indholdet i tilsynet.

¹⁴ Samme billede tegner sig i undersøgelsen af Zobbe og Hansen (2007). Her er 75 % af plejeforældrene med tilsyn af kommunen tilfredse, mens hele 93,7 % af plejeforældrene med tilsyn af en familieplejeorganisation er tilfredse.

Der ses også en sammenhæng mellem antal tilsyn om året, og hvorvidt tilsynet føres af henholdsvis kommune eller familieplejeorganisation:

Antal tilsyn om året/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje- organisation	Andre	I alt
Ingen tilsyn	Antal	2	0	0	2
		100,0%	0%	0%	100,0%
1-2 tilsyn	Antal	27	2	0	29
		93,1%	6,9%	0%	100,0%
3-4 tilsyn	Antal	40	7		47
		85,1%	14,9%	0%	100,0%
5-6 tilsyn	Antal	16	24	3	43
		37,2%	55,8%	7,0%	100,0%
7 tilsyn og derover	Antal	13	23	0	36
		36,1%	63,9%	0%	100,0%
I alt	Antal	98	56	3	157
		62,4%	35,7%	1,9%	100,0%

Chi²=0,000

Tabel 16: Sammenhæng mellem antal tilsyn om året og tilsynsførende

Sammenhængen er tydeligt signifikant, og rækkerne igennem viser en klar fordeling imellem de to typer af tilsynsførende, hvor kommunerne står for 100 % af de 0 tilsyn (2 respondenter), 93,1 % af de 1-2 tilsyn og 85,1 % af de 3-4 tilsyn. Omvendt står familieplejeorganisationer for 55,8 % af plejefamilierne med 5-6 tilsyn og 63,9 % af plejefamilierne, som får 7 tilsyn eller derover.

De fleste er tilfredse med antallet af tilsyn, idet 80,4 % svarer, at tilsynet ikke bør foregå oftere, mens 19,6 % svarer, at de gerne vil modtage hyppigere tilsyn (jf. bilag 3.1C). Igen ses en sammenhæng mellem, hvorvidt det er en kommune eller familieplejeorganisation, der er tilsynsførende, og hvorvidt man synes tilsynet bør ske oftere. 90,3 % af de, som mener, at tilsynet bør foregå oftere, har tilsyn hos kommunen (jf. bilag 6.1D).

Plejeforældre, som har svaret, at tilsynet gerne må foregå oftere, er blevet bedt om at angive, hvor ofte de gerne så at tilsynet skete. Ud af 31 plejeforældre er der nogen, som synes, at 4-6 årlige tilsynsbesøg er optimalt, og andre, som synes, at antallet bør være oppe omkring de 8.

Ud af de, som er tilfredse med tilsynet, er størstedelen, 33,3 %, af plejeforældrene i gruppen, som har 5-6 tilsyn om året, mens 27,9 % af de tilfredse er i gruppen, som får 7 tilsyn eller derover (jf. bilag 6.1B). Samme tendens gør sig gældende i Zobbe og Hansen (2007), hvor størstedelen af dem, som er tilfredse med tilsynet, får 4 eller flere tilsyn årligt.

Et af formålene med det specifikke tilsyn er, at den tilsynsførende bl.a. på baggrund af besøg i plejefamiliens hjem vurderer, om barnet trives det pågældende sted. 97,5 % af plejefamilierne i denne undersøgelse svarer, at tilsynet sker ved møder i hjemmet, hvilket må siges at være en tilfredsstillende stor andel (jf. bilag 6.1E).

6.1.2 Supplerende kontakt

Plejefamilierne har udover det ordinære specifikke tilsyn, defineret ved besøg i hjemmet, typisk en supplerende kontakt med den tilsynsførende, som kan være via mail eller over telefon. Da plejeforældrene kan stå med et pludseligt problem eller blot have brug for at få afklaring på nogle spørgsmål, er denne kontakt vigtig. Omkring hyppigheden af en sådan yderligere kontakt, svarer næsten 40 %, at det sker mindst én gang om måneden, mens der i den anden ende af skalaen er 12 %, der svarer, at der forekommer sjældnere end hvert halve år.

Hvor ofte har plejeforældrene supplerende kontakt med den tilsynsførende?		
	Antal	Procent
Mindst en gang om måneden	62	39,5
Mindst en gang hver 3. Måned	53	33,8
Mindst en gang hvert halve år	19	12,1
Mere sjældent	19	12,1
Aldrig	4	2,5
I alt	157	100,0

Tabel 17: Hvor ofte har plejeforældrene supplerende kontakt med den tilsynsførende?

Der er en højsignifikant sammenhæng mellem hyppigheden af supplerende kontakt med tilsynsførende og plejefamiliernes tilfredshed – jo mere supplerende kontakt med tilsynsførende, des større er tilfredsheden med tilsynet hos plejefamilierne. Blandt de, der er tilfredse, har ca. 45 % yderligere kontakt mindst én gang om måneden, mens ca. 37 % af de utilfredse plejeforældre, har en supplerende kontakt sjældnere end hvert halve år (jf. bilag 6.1F). Ydermere ses en sammenhæng mellem hyppigheden af supplerende kontakt

med tilsynsførende og det antal årlige tilsynsbesøg, familien får (jf. bilag 6.1G). Det vil sige, at des flere årlige tilsyn, des mere supplerende kontakt har familien med den tilsynsførende. De plejefamilier, hvor tilsynsbesøgene sker ofte, oplever altså generelt en tættere kontakt med den tilsynsførende. Endelig er det de plejefamilier, som ikke i særlig grad har supplerende kontakt, der typisk også har givet udtryk for, at de ønsker øget antal tilsyn (jf. bilag 6.1H).

6.1.3 Antal tilsynspersoner

I undersøgelsen af Hansen og Zobbe (2007) optræder hyppig udskiftning af tilsynspersoner som et element, der i høj grad har betydning for plejeforældrenes oplevelse af tilsynet. Det skaber uro og ustabilitet i arbejdet med plejebarnet, da det tager tid for en ny tilsynsperson at lære en sag at kende. Både for plejeforældre og plejebørn kan det være hårdt gentagne gange at skulle forholde sig til en ny tilsynsperson og indstille sig på nye arbejdsmetoder. Det understreges desuden i vejledningen til serviceloven, at en begrænsning af antal tilsynspersoner skal bestræbes for at sikre det bedst mulige anbringelsesforløb (jf. vejledning til SEL § 148 pkt. 81).

Antal tilsynspersoner		
	Antal	Procent
1 tilsynsperson	45	29,8
2 tilsynspersoner	30	19,9
3-4 tilsynspersoner	32	21,2
5-6 tilsynspersoner	28	18,5
7-20 tilsynspersoner	16	10,6
I alt	151	100,0

Tabel 18: Antal tilsynspersoner

Af tabellen fremgår det, at relativt mange plejeforældre i nærværende undersøgelse har haft kun 1 eller 2 tilsynspersoner tilknyttet deres plejeforhold. Dog har 29,1 % haft 5 tilsynspersoner eller flere. Nogle familier har i en given periode også oplevet slet ikke at have en tilsynsførende tilknyttet anbringelsen:

"I år er vores familiekonsulent rejst fra kommunen og vi har ikke kunne få nogen ny. Så nu har vi ikke haft kontakt i 6 mdr!!"

Vi kan ikke i denne undersøgelse, som det var tilfældet i Zobbe & Hansens undersøgelse, konstatere nogen signifikant sammenhæng mellem antallet af tilsynspersoner og plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet. Dermed kan der ikke umiddelbart peges på

begrænsning i antal af tilsynspersoner som værende af afgørende betydning for plejefamiliernes oplevelse af kvaliteten i tilsynet (jf. bilag 6.1I).

Dette nuanceres dog i plejeforældrenes tekstsvar. Hos de plejeforældre, hvor tilsynet er hjemtaget af kommunen, har nogle for det første oplevet perioder helt uden en tilsynsførende. For det andet gives der udtryk for en vis udskiftning af de tilsynsførende, og dernæst at denne udskiftning kan være frustrerende, hvis sagsbehandleren ikke i tilstrækkelig grad får sat sig ind i sagen:

"Vi har efter hjemtagelsen i 1 år ca. været uden tilsyns/kontaktperson, da vores konsulent gik på orlov. Han er nu tilbage, dygtig, god, men klart underlagt en anden arbejdsform end plejeforeningen."

"Vi har stort set stået uden kurator i et år."

"Ca. hver 3. gang kommer der et nyt menneske der har overtaget "sagen". De har ikke sat sig ind i forholdene eller talt med dem de overtog sagen fra."

"Det største problem er alle de skiftende sagsbehandlere der sjældent ved hvad det drejer sig om, som tager beslutninger ud fra erfaringer med egne børn uden at lytte til plejefamiliens erfaringer."

6.2 STØTTEFORANSTALTNINGER

Af vejledningen til serviceloven pkt. 79 fremgår det bl.a.:

"Kommunen må gennem sit tilsyn, jf. servicelovens § 148, med de enkelte børn og unge sikre, at behandlingen af de børn og unge, der med kommunens medvirken har døgnophold uden for hjemmet, sker på en sådan måde, at formålet med anbringelsen opnås."

Ifølge serviceloven bør kommunen, via tilsynet, sætte fornødne tiltag i værk, således at de givne formål med anbringelserne opnås, herunder at kommunen undervejs i anbringelsen bevilger den støtte, som er påkrævet.

6.2.1 Plejevederlag

Ved enhver anbringelses start fastsættes et plejevederlag, som er angivet ud fra plejebarnets alder og dermed behov for omsorg m.m. Plejevederlagets størrelse kan derfor i grove træk siges at være en indikator på, hvor stort støttebehov et plejebarn har.

Antal plejevederlag pr. måned		
	Antal	Procent
3-5 vederlag	45	28,5
6-7 vederlag	75	47,5
8 vederlag og derover	38	24,1
I alt	158	100,0

Tabel 19: Antal plejevederlag pr. måned

Gruppen med 6-7 vederlag er den største og det er derfor i denne undersøgelse, det mest typiske niveau for vederlag. I kategorien hvor vederlaget er højere, drejer det sig ofte om forholdsvist indsatskrævende børn, også børn med multiple handicaps. Det højeste vederlag er på 14 (drejer sig om en enkelt familie). Det gælder for hvert 4. plejebarn, at der modtages 8 vederlag eller derover, og det tyder på, at en relativ stor del af plejebørnene, i denne undersøgelse, har betydelige støttebehov. Når plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet ses i sammenhæng med deres antal vederlag er forholdet ikke-signifikant. Det vil sige, at plejeforældre med et højt antal vederlag, som derfor har et mere eller mindre indsatskrævende plejebarn, ikke som følge er mere utilfredse med tilsynet. Der ses heller ingen sammenhæng mellem størrelsen af plejevederlag og hvorvidt det er en kommune eller en familieplejeorganisation der varetager tilsynet. (jf. bilag 6.2A).

6.2.2 Støttetilbud

Plejeforældrene er i undersøgelsen spurgt til, hvilke støtteforanstaltninger, de inden for de seneste 2 år er blevet tilbudt. I første tabel ses fordelingen på type støtteforanstaltning, mens næste tabel viser hvor mange, der heraf tog imod tilbuddene:

Ud af 157 besvarelser har følgende antal plejeforældre fået et eller flere af de forskellige tilbud		
	Antal	Procent
Supervision	81	51,6
Psykologrådgivning	63	40,1
Netværksgruppe	54	34,8
Kurser/efteruddannelse	95	60,5

Tabel 20: Hvilke støtteforanstaltninger har I fået tilbudt?

Ud af de plejeforældre, som blev tilbudt støtteforanstaltning, har følgende antal taget imod tilbuddet		
	Antal	Procent
Supervision (ud af 81)	79	97,5
Psykologrådgivning (ud af 62)	60	96,8
Netværksgruppe (ud af 52)	42	80,8
Kurser/efteruddannelse (ud af 87)	73	83,9

Tabel 21: Hvilke støtteforanstaltninger har I taget imod?

Kun lidt mere end halvdelen af plejeforældrene har inden for de seneste 2 år modtaget supervision, hvilket er et noget lavere tal end antallet i undersøgelsen af Zobbe & Hansen (2007), hvor 62,5 % modtog tilbud om supervision. I samme undersøgelse blev der foretaget uddybende kvalitative interviews med plejeforældre, hvor samtlige adspurgte udtrykte, at supervision var et ubetinget gode. De plejeforældre, som ikke modtog supervision, havde et stort ønske herom, og flere af de, som modtog supervision, fortalte, at det var afgørende for, at de havde fortsat som plejefamilie. Af nærværende undersøgelse fremgår det, at hele 97,5 % af de plejeforældre, der har modtaget tilbud om supervision, har taget imod tilbuddet.

Udsagnene omkring emnet supervision, omhandler i denne undersøgelse, primært dét at supervision kan være svært at få bevilliget:

”Vi bad om supervision og efter det har kommunen nærmest ikke været her”

”For 2 år siden havde vi supervision og barnet støtte - ALT er sparet væk.”

”Holdningen fra tilsynspersonen har været, at vores plejebarn skal i terapi, frem for at bevilge supervision/psykologrådgivning til os.”

Kun 40 % har fået tilbud om psykologrådgivning. En plejeforælder kommenterer:

”Jeg har selv taget initiativ til psykologrådgivning - og betaler selv. Ligeledes til netværksgruppe og kurser.”

En anden plejeforældre udtrykker også selv at have betalt for psykologrådgivning. Når visse plejeforældre vælger selv at betale, kan det skyldes, at det opleves for besværligt at ansøge om bevillinger hos kommunen:

”Vi har tilkæmpet os 5 x supervision, men det er ikke noget, vi på nogen måde har fået tilbudt”

Flere af plejeforældrene giver udtryk for selv at have skabt de netværk, de indgår i. Ofte er netværket opstået i forbindelse med udvikling af venskaber med andre plejeforældre. En plejeforælder fortæller:

”Vores omgangskreds består af plejefamilier, så der er ikke brug for netværk”

Mange plejeforældre har således taget sagen i egen hånd, enten ved selv at dække udgifter forbundet med supervision eller psykologrådgivning eller ved at danne egne netværk, som kan træde i stedet for de netværksgrupper, der evt. tilbydes fra den tilsynsførende myndighed. Endnu andre fravælger selv støtten:

”Vi har fået tilbudt kurser og lign igennem familieplejeforening men har ikke altid haft mulighed for at deltage. Vi har prioriteret at det ikke var så relevant for os.”

”De sidste 2 år har vi ikke deltaget i nogle tilbud da vi i en tid har valgt at bruge tiden på plejebarnets sport + andet.”

De plejeforældre der selv fravælger de forskellige tilbud er muligvis så erfaringsgjorte, at de ikke oplever et behov herfor. Men med børnenes tarv in mente kan man rejse spørgsmålet, om hvorvidt det bør være plejeforældrenes egenhændige beslutning, eller om der bør være visse lovmæssige krav om at plejeforældre deltager i eksempelvis efteruddannelse og i netværkssammenhænge.

Ser man på, om der er forskel på tilbud af støtteforanstaltninger, alt efter om det er kommunen eller en familieplejeorganisation, som fører tilsynet, viser det sig, at alle sammenhænge er højsignifikante (jf. bilag 6.2B). Familieplejeorganisationerne har i højere grad end kommunerne ydet tilbud om alle typer støtteforanstaltninger:

- Af de plejeforældre, som ikke har fået tilbud om supervision, har 73,3 % tilsyn af kommunen, mens resterende 22,7 % har tilsyn hos en familieplejeorganisation.
- Af de plejefamilier, der har tilsyn af kommunen har 30,2 % fået tilbud om psykologrådgivning, mens det samme tal for dem med tilsyn hos familieplejeorganisationerne, ligger på 60,7 %

- Af de plejeforældre, som er blevet tilbudt deltagelse i netværk, har 64,2 % tilsyn hos en familieplejeorganisation. Blandt de, som har tilsyn hos kommunen, er det blot 20,2 %, som er blevet tilbudt netværksdeltagelse
- Af de plejeforældre, der inden for de seneste 2 år ikke er blevet tilbudt kurser eller anden efteruddannelse, har 79 % tilsyn hos kommunen. Af dem, som derimod har tilsyn hos en familieplejeorganisation, er det 16,1 % der ikke har fået tilbud om kurser.

Kommunernes tilsyneladende mere reserverede tilgang til det at tilbyde forskellige støtteforanstaltninger kommer også til udtryk hos nogle af de plejeforældre, hvor tilsynet er hjemtaget af kommunen. Da de spørges til, om der sket en forandring i tilsynet som følge af hjemtagelsen, siger de bl.a.:

"Manglende netværk, supervision og kurser."

"Vi modtager ikke supervision og kan ikke mere få psykologbistand."

Det må formodes, at de to grupper af plejeforældre med tilsyn hos hhv. en kommune eller en familieplejeorganisation, ikke er kvalitativt forskellige med hensyn til behov for støtte. Dette understøttes af, at der ikke er et mønster i, hvem plejeforældrene har tilsyn hos og antal plejevederlag, de modtager, og dermed hvor stort et støttebehov plejebarnet har (jf. bilag 6.2A). Når de to tilsynsinstanser imidlertid ikke tilbyder samme grad af støtte, kunne det tyde på, at kommunerne ikke i tilstrækkelig grad imødekommer de behov, der er hos familierne og ikke mindst deres plejebørn.

6.3 SAMARBEJDSRELATION MED TILSYNSFØRENDE

6.3.1 Faglighed og anerkendelse

En god samarbejdsrelation mellem plejeforældre og den tilsynsførende er vigtig for, at begge parter oplever anbringelsen som velfungerende. For plejeforældrene har det særlig stor betydning, at personen, som fører tilsynet, har en faglig kompetence, som de kan profitere af. Nogle plejeforældre, der har tilsyn af kommunen, oplever, at tilsynet mangler denne faglige dimension:

"Tilsynspersonen er ikke nok fagligt kvalificeret. Jeg føler ofte at det er mig der "opkvalificerer" hende."

”Tilsynspersonen er ikke tilstrækkeligt fagligt kompetent. Mangler indsigt og forståelse omkring det at være plejefamilie og have hjemmet/familien som arbejdsplads. Vi har haft 2 super kompetente og dygtige tilsynspersoner ud af de 4.”

”Heldige lige nu: vor rådgiver er meget kompetent, men sådan er det ikke hver gang”

Hvorvidt den tilsynsførende har den fornødne faglige kompetence, lader til at afhænge af den enkelte, og plejeforældrene oplever derfor, at de skal være heldige for at få en tilsynsperson, der er fagligt dygtig.

Et andet aspekt, der, for plejeforældrenes vedkommende, er vigtigt, er at blive mødt i øjenhøjde og at blive anerkendt i arbejdet med plejebarnet. En plejeforælder med tilsyn af kommunen udtrykker:

”Vi er meget tilfredse med tilsynet fra kommune x. Selvom vi ikke altid er enige omkring barnet - bliver vi mødt med anerkendelse og respekt i vores arbejde.”

En anden plejeforælder oplever det modsatte – ikke at føle sig mødt med respekt:

”Vi føler os ofte ”klientgjort”. Aftaler om for eksempel referat af møder, opfølgning på beslutninger mm. overholdes ikke”

Plejeforældrene vil typisk gerne med deres iagttagelser, inddrages i beslutninger omkring plejebarnet. De har et indgående kendskab til plejebarnet, og som følge oplever de også at have kvalificerede bud på hvilke løsninger, der vil fungere bedst. Følgende tabel illustrerer plejeforældrenes inddragelse i opfølgningen på plejebarnets handleplan:

Plejeforældrenes inddragelse i udarbejdelsen af, eller i opfølgningen på, plejebarnets handleplan		
	Antal	Procent
Inddraget i høj grad	60	39,2
Inddraget i nogen grad	33	21,6
Inddraget i mindre grad	19	12,4
Slet ikke inddraget	41	26,8
I alt	153	100,0

Tabel 22: Plejeforældrenes inddragelse i udarbejdelse af, eller i opfølgningen på, plejebarnets handleplan

Næsten 40 % bliver i høj grad inddraget, mens der i modsatte ende er ca. 12 %, som svarer, at de inddrages i mindre grad, og næsten 27 %, som oplever, at de slet ikke inddrages. Inddragelsen er vigtig, ikke mindst idet plejeforældrenes arbejde med plejebarnet i hverdagen gerne skal afspejle indholdet i handleplanerne. På trods af dette, er der intet lovmæssigt krav om at plejeforældre inddrages i denne proces. Der viser sig en klar sammenhæng mellem plejeforældrenes oplevelse af inddragelse og deres tilfredshed med tilsynet. Af de plejeforældre, som er utilfredse med tilsynet, har 66,7 % svaret, at de slet ikke bliver inddraget i overvejelserne omkring plejebarnets handleplan – af de plejeforældre, der er tilfredse med tilsynet, gælder dette blot 18,3 % (jf. bilag 6.3A). Når graden af plejeforældrenes inddragelse sammenholdes med hvem, der fører tilsyn, har ca. 83 % af dem, der slet ikke inddrages, tilsyn hos kommunen (jf. bilag 6.3B). Af de plejeforældre, som har tilsyn af en familieplejeorganisation, bliver ca. 82 % inddraget i enten høj grad eller i nogen grad. Dette gælder 48 % af plejeforældrene med tilsyn hos en kommune.

Også plejeforældrenes kendskab til § 50 undersøgelsen af plejebarnet kan ses som en indikator på, hvor velinformerede plejeforældrene er. Dog er der tale om en undersøgelse, som kan indeholde personfølsomme oplysninger om eksempelvis plejebarnets forældre, og der vil derfor være tilfælde, hvor rapporten indeholder information, som ikke bør gøres plejeforældrene bekendt. I disse tilfælde er der mulighed for at oplyse plejeforældrene om de dele der, handler om plejebarnet.

Er plejeforældrene bekendtgjorte med § 50 undersøgelsen?		
	Antal	Procent
Plejeforældrene har set rapporten	24	15,4
Plejeforældrene har set eller hørt om dele af rapporten	17	10,9
Plejeforældrene ved den er lavet, men har ikke set eller hørt om indholdet	7	4,5
Der er ikke foretaget en § 50 undersøgelse	21	13,5
Plejeforældrene ved ikke, om der er foretaget § 50 undersøgelse	78	50,0
Andet	9	5,8
I alt	156	100,0

Tabel 23: Er plejeforældrene bekendtgjorte med § 50 undersøgelsen

Præcis halvdelen af de 156, der har besvaret spørgsmålet, ved ikke, om der er foretaget en undersøgelse af plejebarnet. 13,5 % mener, at der ikke er lavet nogen undersøgelse, og det virker som et højt tal, når det medtænkes, at undersøgelsen blandt andet skal danne grundlag for en beslutning om anbringelse. Henholdsvis 15,4 % og 10,9 % har enten set rapporten eller er informeret om dens indhold, hvilket alt andet lige betyder, at disse plejeforældre er bedre informeret om barnets eventuelle problemstillinger og derfor kan

tage hensyn til disse. Gode arbejdsvilkår som er givet til blot hver 4. plejeforælder i denne undersøgelse.

6.3.1 Når tilsynet hjemtages

Som tidligere nævnt har godt og vel 1/3 af plejeforældrene i denne undersøgelse oplevet at tilsynet er hjemtaget fra en familieplejeorganisations varetagelse til den anbringende kommunes varetagelse. Plejeforældrene er følgelig spurgt til, om de har oplevet, at kvaliteten i tilsynet har forandret sig efter, at tilsynet er hjemtaget af kommunen:

Er der sket en ændring i tilsynets kvalitet som følge af hjemtagelse?		
	Antal	Procent
Kvaliteten er forbedret	10	18,9
Kvaliteten er uforandret	15	28,3
Kvaliteten er forringet	23	43,4
Andet	5	9,4
I alt	53	100,0

Tabel 24: Er der sket en ændring i tilsynet som følge af hjemtagelse af tilsynet til kommunen?

Ud af de 53 plejeforældre mener 23, hvilket svarer til 43,4 %, at det har haft den konsekvens, at kvaliteten i tilsynet er blevet forringet, mens relativt færre, ca. 19 %, har oplevet, at kvaliteten er forbedret.

Kiggendes der nærmere på, hvordan de ovennævnte 53 plejeforældre formulerer sig omkring kvaliteten i tilsynet, har de i særlig grad udtrykt sig omkring samarbejdsrelationen med den tilsynsførende. Der tegnes imidlertid ikke noget entydigt billede, idet mange af dem, som oplever, at tilsynet er forbedret, vurderer, at forbedringen består i den øgede direkte kontakt til kommunen – et vilkår, som ifølge andres vurdering har forringet tilsynet. Nogle plejefamilier sætter tilsyneladende pris på den direkte kontakt til kommunen frem for, at ansøgninger og forespørgsler først skal rettes til konsulenten fra familieplejeorganisationen, som derefter henvender sig til kommunen. De oplever, at arbejdsgangen er lettere, fordi der ikke er et mellemlid. Denne holdning forudsætter imidlertid, at plejeforældrene gerne vil og kan påtage sig rollen som 'forhandler' over for kommunen, når de eksempelvis søger om bevillinger. Men det har ikke alle plejefamilier det godt med:

"Det var rarere, at vi ikke selv skulle forhandle om de økonomiske ting."

"Det er uhensigtsmæssigt med kommunalt tilsyn med henblik på forhandling af kontrakt og løn, da de ikke er uvildige. Tilsynet skal holde økonomien nede, det er ikke i barnets tarv."

"Supervision fra kommunen er "deres mand". Supervision fra plejehjemsforening er mere "vores mand". De har forskellige kasketter."

"Vi har savnet uvildig professionel supervision"

Disse plejeforældre oplever en forringelse af kvaliteten, idet de selv skal føre de økonomiske forhandlinger direkte med sagsbehandleren, en person, der samtidig skal begrænse økonomiske udgifter, og de oplever derfor at have en tilsynsførende, der i mindre grad er 'på deres side'. En anden plejeforælder oplever, at:

"Det er blevet et ensomt job, der er ingen der interesserer sig så meget mere."

Hvis plejeforældrene ikke føler, at tilsynet yder den fornødne støtte og sparring, kan arbejdet opleves ensomt, og vigtigst af alt kan det have konsekvenser for plejebarnet. Plejeforældrene er også spurgt til, hvorvidt mulighederne for støtte har forandret sig som følge af hjemtagelse af tilsynet til kommunal opgavevaretagelse:

Er der sket en forandring i mulighederne for at modtage støtte og vejledning som følge af, at tilsynet er hjemtaget?		
	Antal	Procent
Mulighederne er blevet bedre	6	12,5
Mulighederne er de samme	21	43,8
Mulighederne er blevet dårligere	16	33,3
Andet	5	10,4
I alt	48	100,0

Tabel 25: Er der sket en forandring i mulighederne for at modtage støtte og vejledning som følge af, at tilsynet er hjemtaget af kommunen?

Mens størstedelen ikke har registreret en forandring, mener 1/3, at mulighederne er blevet dårligere. Plejeforældrenes behov er forskellige, og mens nogen har behov for en vis mængde støtte i form af vejledning og faglig sparring, gælder det ikke nødvendigvis alle. Mens nogen har en god erfaring med tilsynet hos en familieplejeorganisation, foretrækker andre at have den direkte kontakt med kommunen:

"Jeg synes det er blevet nemmere at søge om ekstra tilskud til større ting. Jeg får også hurtigere svar. Fornemmer at forretningsgangen er hurtigere end da det gik gennem plejeforeningen."

"Bedre og mere direkte kontakt med sagsbehandleren."

"Mindre bureaukratisk"

"Ting til barnet som skal søges om, bliver hurtigere bevilliget"

Visse plejeforældre ser en fordel i den direkte kontakt og giver ikke udtryk for, at sagsbehandleren er orienteret mod økonomiske prioriteringer, som gør det svært at få bevillinger. En plejeforælder oplever også en kvalitetsmæssig forbedring af det professionelle indhold:

"Tilsynet er blevet mere professionelt og vi bliver betragtet som mere ligeværdige samarbejdspartnere."

Nogle af plejeforældrene oplever dermed hjemtagelsen som en effektivisering af arbejdsgangen, men igen er der tale om et forhold, hvor meningene er delte. Hjemtagelsen opleves af nogle plejeforældre som tidsbesparende og af andre som tidskrævende:

"Tingene tager meget længere tid"

"Før tog familieplejen sig af alt det praktiske og vi passede barnet - nu skal vi selv det hele, og det er der sjældent overskud til. Det går ud over barnet."

Plejeforældrene, der har oplevet en hjemtagelse, er også spurgt til, hvorvidt de som følge af hjemtagelsen har oplevet en forandring i omfanget af deres inddragelse, når der skal træffes beslutninger omkring barnet:

Er der sket en forandring i den måde plejeforældrene bliver taget med på råd, når der skal træffes beslutninger omkring barnet?		
	Antal	Procent
Plejeforældrene bliver i højere grad inddraget	13	26,5
Plejeforældrene bliver i samme grad inddraget	19	38,8
Plejeforældrene bliver i mindre grad inddraget	9	18,4
Plejeforældrene bliver slet ikke inddraget	5	10,2
Andet	3	6,1
I alt	49	100,0

Tabel 26: Er der sket en forandring i den måde, plejeforældrene bliver taget med på råd, når der skal træffes beslutninger omkring barnet?

38,8 % har ikke oplevet en forandring, mens der er relativt mange, 26,5 %, som oplever, at de i højere grad bliver inddraget. Den direkte kontakt med sagsbehandleren i kommunen betyder øjensynligt, at nogle plejeforældre oplever en øget indflydelse og medbestemmelse. Lige så mange plejeforældre, 28,6 %, oplever enten at blive inddraget i mindre grad eller slet ikke at blive inddraget efter, at deres tilsyn er overgået til kommunen. Det stemmer overens med, at mange af de plejefamilier, der har tilsyn hos kommunen, som tidligere nævnt har angivet, at de enten udelades helt eller inddrages i mindre grad i beslutninger, der ligger til grund for handleplanen.

7. FORHENVÆRENDE PLEJEFAMILIER

For 29 af de plejebørn, hvis plejeforældre har deltaget i denne spørgeskemaundersøgelse, gælder det, at anbringelsen er ophørt. Plejeforældrene har i stedet udfyldt et mindre ophørsskema med i alt 6 spørgsmål omhandlende plejeforholdets ophør og plejeforældrenes eventuelle interesse i at modtage et nyt plejebarn.

Allerførst er plejeforældrene spurgt til, hvorvidt anbringelserne er ophørt som led i handleplanen. Det er tilfældet for 4 ud af 10, mens det for de resterende ikke har været en planlagt del af handleplanen (jf. bilag 7A). Plejeforældrene blev dernæst spurgt til på hvis foranledning, at plejeforholdet er afsluttet:

På hvis foranledning er anbringelsen ophørt?		
	Antal	Procent
På plejeforældrenes foranledning	6	20,7
På kommunens foranledning	1	3,4
På barnets foranledning	4	13,8
På plejebarnets forældres foranledning	3	10,3
Plejebarnet fyldte 18 år	4	13,8
Anden årsag	11	37,9
I alt	29	100,0

Tabel 27: På hvis foranledning er anbringelsen ophørt?

Som det ses af tabellen er svarene bredt fordelt over alle svarmulighederne. Plejeforældrene har haft mulighed for at uddybe, om der var andre årsager end de nævnte, og her udtrykte halvdelen, at det skyldtes plejebarnets alder. Da plejeforholdet ikke nødvendigvis afsluttes, når plejebarnet fylder 18, drejer det sig om tilfælde, hvor plejebarnet i en senere alder er rykket i egen bolig eller på institution. Det er dermed af ret udrådte årsager, at plejeforholdene er ophørt.

Mht. hvorvidt de forhenværende plejeforældre er interesserede i at modtage et nyt plejebarn, fordeler den lille gruppe sig meget ligeligt:

Er plejeforældrene interesserede i på ny at blive plejefamilie?		
	Antal	Procent
Ja	11	39,3
Nej	12	42,9
Både ja og nej	5	17,9
I alt	28	100,0

Tabel 28: Er plejeforældrene interesserede i på ny at blive plejefamilie?

I tekstbesvarelserne begrundede de, der ikke har lyst, og de, som er i tvivl, sig. Her gives to typer af begrundelser for den manglende lyst – den første handler om, at plejeforældrene føler, at de er blevet for gamle til arbejdet:

”Vi er for gamle, har pt. været plejefamilie siden 1985”

”Vi er nu begge over 60 år og har nu kun aflastningsbørn”

Den anden type begrundelse er utilfredshed med tilsynets indhold og med forskellige økonomiske aspekter forbundet hertil:

”Dårlige supervisionsmuligheder, efteruddannelse. Dårlige ansættelsesforhold. Manglende pension”

”For dårligt uddannet sagsbehandlere. Drejer sig for meget om penge og ikke barnets tarv”

”Det er alt for hårdt. Problemer med løn efter vi er overgået til kommunen fra plejeforeningen. Vederlagene svarer ikke til arbejdsbyrden, der er for svært at få forhandlet sig frem til et ordentligt vederlag”

Visse plejeforældre oplever således forskellige forhold omkring det at være plejefamilie som så problematiske, at det afholder dem fra at fortsætte som plejefamilie. Flere ud af den relativt lille gruppe, der har fravalgt fremtidigt arbejde som plejefamilie på grund af deres alder, begrundede også deres manglende lyst til at fortsætte med dårlige forhold for plejefamilier. De 17 plejeforældre, som enten afviser eller er i tvivl om, hvorvidt de vil være plejefamilie igen, er herefter blevet spurgt til, hvorvidt en forbedring af tilsynet kan ændre deres holdning til at blive plejefamilie på ny, og hertil har kun to svaret ja (jf. bilag 7B). De resterende har svaret nej dels på baggrund af deres alder, som ingen forbedring af tilsynet kan ændre på, og dels med argumenter såsom:

"Det hjælper ikke på ansættelsesforholdene"

"Der er for mange problemer, bøvl og ingen indflydelse på håndteringen af børnene"

"Tilsynet fungerer men mangel på kurser og faglig stimulering kunne være bedre"

Denne forbeholdenhed kommer også til udtryk ved spørgsmålet om, hvorvidt de vil anbefale andre at blive plejefamilie:

Vil plejeforældrene anbefale andre at blive plejefamilie?		
	Antal	Procent
Ja	20	71,4
Nej	8	28,6
I alt	28	100,0

Tabel 29: Vil plejeforældrene anbefale andre at blive plejefamilie?

Otte plejeforældre ud af 28 afviser at anbefale jobbet som plejefamilie til andre. Hertil kommer, at flere af de 20, der svarer ja, har uddybet deres svar med forskellige forbehold. Hvis der først ses på begrundelserne hos dem, der svarer nej, er det med årsager såsom:

"Det kræver meget overskud og psykologisk indsigt"

"For store omkostninger overfor familie og venner. For ringe lønnet"

"... det er behårdt og man skal virkelig ville det med det yderste af sine negle, men så kan det bestemt også være en stor gave for en. Men ens egen familie + børn skal absolut være rummelige og godt klædt på altid og hele tiden."

Nogle af de plejeforældre, der gerne vil anbefale andre at blive plejefamilie, skriver også:

"Men ikke ubetinget. Man skal vide, at det kan ændre meget for egen familie, både godt (mest) og dårligt. Det skal være en livsstil. Man skal ikke gøre det for pengene"

"Hvis deres livserfaring og rummelighed er til det og de ikke selv har børn under 10 år"

”Men kun hvis tilsynet varetages af en plejehjemsforening. Personalet skifter ikke, vi har haft samme konsulent under hele sidste anbringelse, hvis jeg ringede var der altid kontakt, vi havde supervision af psykolog og netværksgruppe. Alt endte perfekt for barnet”

Plejeforældrene giver udtryk for, at det er et arbejde, som ikke alle familier er rustet til, og at der er mange omkostninger forbundet med det. Samtidig er det et meget meningsfyldt arbejde. Nogle udtrykker, at det at være plejeforældre er en ildsjælsgering, og det generelle indtryk er, at man som plejeforældre og familie skal være særligt klædt på, hvad angår rummelighed, indsigt og vilje. Dermed underbygges det også, at tilsynets støttende funktion er af central betydning for plejefamiliens arbejde – at det er vigtigt, at plejeforældrene kan komme i kontakt med tilsynsførende, kan få støtte i form af supervision m.m., og at der er stabilitet og ro omkring anbringelsen ved, bl.a. at tilsynspersonen ikke udskiftes for ofte.

8. TILSYNET I FREMTIDEN

8.1 FORBEDRING AF TILSYNET

Plejeforældrene er bedt om ud fra en række valgmuligheder at prioritere hvilke ønsker, de har til tilsynet i fremtiden. Det drejer sig om forhold såsom bedre økonomisk støtte, bedre vejledning, mere inddragelse, bedre muligheder for støtteforanstaltninger og bedre information omkring plejebarnets baggrund. 114 ud af de 158 adspurgte plejeforældre har besvaret spørgsmålet, mens de resterende enten har skrevet en kommentar, eller helt har undladt at besvare.¹⁵

Der er særligt to af de mulige forbedringer, som plejeforældrene mener er vigtige i forhold til at gøre tilsynet bedre. Det drejer sig dels om en forbedret økonomisk støtte, hvilket 39,5 % synes er meget vigtigt, og 24,6 % synes er vigtigt, og dels større inddragelse i beslutninger omkring plejebarnet, hvilket næsten 55 % synes er meget vigtigt, og 9,6 % synes er vigtigt.

Forbedring af økonomisk støtte		
	Antal	Procent
Meget vigtigt	45	39,5
Vigtigt	28	24,6
Ikke svaret	41	36,0
I alt	114	100,0

Tabel 30: Forbedring af økonomisk støtte

Større inddragelse af plejeforældrene i beslutninger omkring barnet		
	Antal	Procent
Meget vigtigt	62	54,4
Vigtigt	11	9,6
Ikke svaret	41	36,0
I alt	114	100,0

Tabel 31: Større inddragelse af plejeforældrene i beslutninger omkring barnet

¹⁵ Plejeforældrene har haft mulighed for at prioritere og udvælge op til 7 forskellige udsagn, hvor det forhold, de har anset som vigtigst, er blevet tildelt et 1-tal, næst vigtigst et 2-tal osv. Denne 1-7 skala er klassificeret således, at besvarelser med et 1,2 eller 3-tal, er klassificeret som 'Meget vigtigt', mens besvarelser med enten et 4,5,6 eller 7-tal er klassificeret som 'Vigtigt'.

Plejeforældrene har således gennemgående et ønske om for det første at blive støttet bedre rent økonomisk:

”Som vi ser det efter mange års erfaring indenfor familieplejeområdet, er der gået økonomi og paragraffer i det hele! Plejeforældreområdet er slet ikke så attraktivt som vi oplevede det før i tiden”

For det andet har plejeforældrene et ønske om at blive inddraget mere i beslutninger omkring plejebarnet:

”Forståelsen for at det er et (kæmpe) arbejde, og at man som plejefamilie er en samarbejdspartner og ikke en klient”

Plejeforældrene ønsker at blive anerkendt som ligeværdige samarbejdspartnere, der tages med på råd, når der træffes beslutninger. Et andet forhold, som nogle plejeforældre ønsker forbedret, er, at de bliver grundigere informeret omkring plejebarnets eventuelle problematikker og baggrund:

Bedre og mere information om barnet		
	Antal	Procent
Meget vigtigt	31	27,2
Vigtigt	17	14,9
Ikke svaret	66	57,9
I alt	114	100,0

Tabel 32: Bedre og mere information om barnet

Flere plejeforældre oplever, at der, som tiden går, dukker problematikker op i forhold til plejebarnet og familien, som de ikke forinden er blevet oplyst om. I disse tilfælde stemmer den indledende beskrivelse af plejeforholdets omfang ikke overens med den reelle opgave, hvilket kan skabe frustration hos plejefamilien.

Med hensyn til de forskellige støtteforanstaltninger er det særligt et ønske om supervision og efteruddannelse, der udtrykkes af plejeforældrene:

Bedre muligheder for supervision		
	Antal	Procent
Meget vigtigt	27	23,7
Vigtigt	17	14,9
Ikke svaret	70	61,4
I alt	114	100,0

Tabel 33: Bedre muligheder for supervision

Bedre muligheder for efteruddannelse		
	Antal	Procent
Meget vigtigt	27	23,7
Vigtigt	29	25,7
Ikke svaret	58	51,3
I alt	114	100,0

Tabel 34: Bedre muligheder for efteruddannelse

Som tidligere nævnt er supervision for mange plejefamilier en central faktor, hvis plejeforholdet skal støttes bedst muligt. Derfor er der også godt 4 ud af 10, som mener, at det bør gøres mere tilgængeligt.

Derudover udtrykkes også et relativt markant ønske om i højere grad at kunne efteruddanne sig, idet ca. halvdelen af de 114 udtrykker ønske herom:

”Løbende supervision til plejeforældre, så barnet inddrages bedst muligt i eget liv i et samspil med forældrene. Krav om løbende efteruddannelse”

”Større forståelse for behovet for aflastning/frirum, samt for betydningen af supervision og psykologisk vejledning til os som plejefamilie, da familiens trivsel jo også er afgørende for den kontekst barnet befinder sig i”

Endelig er det sammenlagt tæt på 40 % af de, som har svaret, der gerne vil have bedre vejledning i fremtidens tilsyn:

Mulighed for bedre vejledning		
	Antal	Procent
Meget vigtigt	25	21,9
Vigtigt	19	16,7
Ikke svaret	70	61,4
I alt	114	100,0

Tabel 35: Mulighed for bedre vejledning

I forlængelse af tendensen om en kvalitetsmæssig forskel på tilsynene udført af kommuner og af familieplejeorganisationer, som er fremkommet i denne undersøgelse, har plejeforældrene i deres ønsker for det fremtidige tilsyn kommenteret tilsynet i relation til den instans, der fører tilsynet. En plejeforælder med tilsyn hos kommunen har kommenteret:

”Vi oplever at vi i perioder bruger alt for meget tid på andet end barnet. Har i flere omgange været ved at ”smide håndklædet i ringen”. Har sågar fået hjælp fra familieplejekonsulenten (til det andet plejebarn) ift. muligheder og rettigheder”

”Plejefamilier skal høres/spørges om kommunens hjemtagelse af sager. Arbejdsvilkårene er virkelig forringet, (og det) ville aldrig kunne forekomme på andre arbejdspladser. Vi kan ikke bare finde et nyt job, for hvad med børnene, det er en meget stor pris de skal betale”

En anden plejeforælder kommenterer:

”Vi er godt tilfredse med at tilsynet foretages af hjemkommunen igen. Det har altid irriteret os at alle bevillinger skulle igennem et ekstra led”

Plejeforældrenes forskellige ønsker kommer tydeligt til udtryk i de to udsagn. De positive udsagn om tilsyn ført af kommunen er dog færre end de om tilsyn af en familieplejeorganisation:

”Vi er så tilfredse med familieplejeorganisationen og det arbejde de udfører. Samt alle de ting de kan tilbyde og sætte i værk, hvis vi føler det er nødvendigt”

Sammenfattende kan det siges, at der udtrykkes behov for bedre økonomisk støtte, mere supervision og efteruddannelse. Derudover ønsker plejeforældrene at blive inddraget, når der eksempelvis udarbejdes handleplaner osv., ligesom de efterlyser bedre vejledning og forhåndsinformation om deres plejebarn. Spørgsmålet omkring et forbedret tilsyn for eftertiden, frembragte også forskellige kommentarer omkring tilsynsførende. Mens mange er positive omkring tilsynet hos familieplejeorganisationerne, er der også plejeforældre som foretrækker tilsyn hos kommunen med den direkte forbindelse til sagsbehandler.

8.2 PLEJEFAMILIE IGEN?

Det må forventes, at et tilsyn, der i videst muligt omfang imødekommer plejefamiliernes behov, medvirker til, at flest mulige plejeforældre gerne vil fortsætte med at være plejefamilie, hvis deres nuværende anbringelse skulle afsluttes:

Ønskes det at være plejefamilie igen, hvis nuværende anbringelse ophører?		
	Antal	Procent
Ja	75	50,7
Nej	73	49,3
I alt	148	100,0

Tabel 36: Ønskes det at være plejefamilie igen, hvis nuværende anbringelse ophører?

Ligesom tilfældet var blandt de forhenværende plejefamilier, er der næsten lige mange, som svarer henholdsvis bekræftende og afvisende, på spørgsmålet om, hvorvidt de vil være plejefamilie på ny, i tilfælde af at den igangværende anbringelse afsluttes. Der er således ikke et udbredt ønske om at fortsætte som plejefamilie blandt de adspurgte. Hvorvidt dette ønske, eller mangel på samme, hænger sammen med, om tilsynet opleves som tilfredsstillende, fremgår af følgende tabel:

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/Ønskes det at være plejefamilie igen				
		Ja	Nej	I alt
Utilfreds	Antal	9	8	17
		12,2 %	11,6 %	11,9 %
Hverken utilfreds eller tilfreds	Antal	5	15	20
		6,8 %	21,7 %	14,0 %
Tilfreds	Antal	60	46	106
		81,1 %	66,7 %	74,1 %
I alt	Antal	74	69	143
		100,0 %	100,0 %	100,0 %

Chi²= 0,034

Tabel 37: Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/Ønskes det at være plejefamilie igen

Sammenhængen er statistisk signifikant, idet det fremgår, at af de, der gerne vil være plejefamilie igen, er 81,1 % tilfredse med tilsynet. Af de plejeforældre, der tilkendegiver ikke at ville fortsætte, er ca. 67 % tilfredse, men heraf er der sandsynligvis en del, som ikke ønsker at fortsætte pga. deres alder, idet mange har brugt denne begrundelse i deres uddybende kommentarer. Dette stemmer overens både med, at plejeforældrene i denne undersøgelse har en relativt høj alder, og med begrundelserne hos de forhenværende plejeforældre.

Det handler dog ikke om alder for alle – følgende udsagn illustrerer andre bevæggrunde for ikke at ønske at fortsætte som plejefamilie:

”Alene på grund af anstrengende, opslidende samarbejde med kommunen”

”Det har været en større opgave end forventet, skulle lære at kæmpe for plejebarn. Måtte acceptere kommunens beslutning om at barnet skal besøge forældre selvom de slår. Jeg står for samarbejde med biologisk familie. Barnet var langt mere skadet end vi fik oplyst”

”Vi finder det har alt for store følelsesmæssige omkostninger og frustrationer, når kommunen ikke foretager de nødvendige justeringer hurtigt nok eller slet ikke!”

”Arbejdsvilkårene som familieplejer er for dårlige ift. løn, ferie, aflastning og faglighed”

”Det er for hårde odds at være oppe imod, skal kæmpe for meget for at få aflastning, ferie, ferieudgifter refunderet osv.”

Det generelle billede er, at der er for mange omkostninger forbundet med arbejdet, og at det bliver for hårdt, når samarbejdsrelationen med de offentlige myndigheder ikke fungerer optimalt.

Særligt de sidste udsagn vidner også om, at det ikke blot er tilsynet, som kan være problematisk, men at der også er problematikker forbundet med selve ansættelsesforholdene, hvilket også kom til udtryk hos de forhenværende plejeforældre. Det drejer sig bl.a. om, at plejeforældre ikke er berettiget til pension, kan blive opsagt med 1 måneds varsel og ikke er sikret betalt ferie og ferieudgifter. Ansættelsesforholdene er som sådan ikke et udtryk for tilsynenes indhold, hvilket er omdrejningspunktet for denne undersøgelse, men en utilfredshed med ansættelsesforhold vil højst sandsynligt påvirke holdningen til tilsynenes kvalitetsmæssige indhold. Derudover er grænsen til, hvad der er tilsynets ansvarsområde, heller ikke tydelig, idet plejeforældre eksempelvis skal ansøge om refundering af ferieudgifter gennem den tilsynsførende.

9. EN UPRÆCIS LOVGIVNING

Det er løbende i denne undersøgelse fremgået, at der er stor variation i, hvordan tilsynene praktiseres. Det generelle tilsyn kan for én familie betyde jævnlig og systematisk opfølgning på forholdene i familien, mens der for en anden familie slet ingen opfølgning sker. Det specifikke tilsyn kan for én anbringelse betyde jævnlige tilsynsbesøg, yderligere regelmæssig kontakt med den tilsynsførende, støttende foranstaltninger efter behov og inddragelse af plejeforældrene i en faglig sparring omkring anbringelsen. For en anden anbringelse kan scenariet derimod være det omvendte. Her er der ingen eller sjældne tilsynsmøder, der støttes ikke op om plejefamiliens konkrete behov, og der skabes således ikke de bedste betingelser for plejebarnet.

Årsagen til disse vidt forskellige forhold, som plejefamilier og plejebørn fungerer under, kan blandt andet tilskrives en fraværende og mangelfuld lovgivning. Serviceloven indeholder alene yderst begrænsede minimumsbestemmelser, og denne undersøgelse dokumenterer, at det giver de tilsynsansvarlige myndigheder mulighed for at tolke deres forpligtelser på meget forskellig vis. Når lovgivningen ikke opstiller betingelser, som sikrer anbragte børn og unges udvikling, medfører det en risiko for, at børnene og deres plejefamilier bliver ladet i stikken. Det kan have konsekvenser for plejeforældrene, som oplever at stå alene med et yderst svært stykke arbejde, og det kan have konsekvenser for plejebørnene, som kan risikere ikke at modtage den fornødne støtte og omsorg. For nogle plejeforældre betyder det tilmed, at de ikke ønsker at fortsætte som plejeforældre.

Gennemsnitsalderen for plejeforældrene i denne undersøgelse viste sig at være relativt høj, og hvis dette er en generel tendens, kan der forudses store rekrutteringsproblemer i en ikke alt for fjern fremtid. Det vil derfor være af afgørende betydning, at der via de lovgivningsmæssige rammer, den lokalpolitiske ressourcetildeling og de professionelles faglighed sikres et tilsyn, som både tilbyder plejeforældrene tilfredsstillende arbejdsvilkår, og understøtter plejebørnenes hensigtsmæssige udvikling.

10. KONKLUSION

Formålet med denne undersøgelse har været at kortlægge det kvalitetsmæssige indhold i tilsynene, som de opleves af et udsnit af plejeforældre. Derudover har hensigten været at vurdere, hvorvidt en gennemførelse af undersøgelsen på landsplan kan anbefales.

Undersøgelsens resultater viser, at et fortsat fokus på dette område er helt nødvendigt, hvis det skal sikres, at familieplejere tilbydes den støtte og vejledning, som har en central betydning, når anbragte børn og unge skal tilbydes de bedst mulige anbringelsesforløb. Derudover kan der forudsiges et fremtidigt rekrutteringsproblem, og det synes at gøre en indsats på dette område uomgængelig, hvis det fortsat skal sikres, at der er nok familieplejere til at løfte opgaven. Anbringelse i familiepleje udgør i dag godt og vel halvdelen af alle anbringelser uden for hjemmet og drejede sig i 2007 om over 6000 børn og unge, så der er på samfundsplan tale om en omfattende opgave.

Ifølge de adspurgte nuværende og forhenværende plejeforældre betyder manglende faglig støtte og bevilling af støttende foranstaltninger, at opgaven kan blive for svær at udføre. Arbejdet kan opleves tungt, ensomt og for lidt anerkendende. For mange plejeforældre betyder det, at de ikke vil fortsætte som familiepleje, hvis den aktuelle anbringelse skulle ophøre, bl.a. på baggrund af den manglende opbakning fra tilsynet, og de efterlyser bedre ansættelses- og arbejdsvilkår. Det har i denne undersøgelse bl.a. vist sig:

- at 1 ud af 5 plejeforældre ikke har haft en opfølgning på deres godkendelse, mens hver anden beretter, at det er sket få gange
- at ca. 1 ud af 5 plejeforældre max. har 2 årlige tilsyn af deres anbringelse
- at ca. 3 ud af 10 plejeforældrene har haft 5 eller flere tilsynspersoner tilknyttet deres anbringelse (op mod 20)
- at blot hver anden plejeforælder er tilbudt supervision
- at 1 ud af 4 plejeforældre oplever slet ikke at blive inddraget og hørt i beslutninger omkring handleplanen samt
- at hver anden plejeforælder ikke er klar over, om der er foretaget en § 50 undersøgelse af deres plejebarn.

Det optimale tilsyn afhænger af behovene forbundet med den enkelte anbringelse. Det vil derfor altid variere i hvilket omfang, der eksempelvis er behov for hyppige tilsynsbesøg, men det lovmæssige minimum om ét årligt tilsynsbesøg i hjemmet, er ifølge denne undersøgelses resultater ikke tilstrækkeligt. Der peges i det hele taget på, at lovgivningen på området er mangelfuld, og at de lovbestemmelser, der findes, er for upræcise i formuleringerne. Det viser sig ved de kvalitetsmæssige forskelle, der er i praktiseringen af

tilsynene, som i forbindelse med visse anbringelser er tæt på ikke-eksisterende. I disse tilfælde formår de tilsynsansvarlige myndigheder ikke at sikre de mest hensigtsmæssige anbringelsesforløb.

Undersøgelsen peger på, at det har afgørende betydning for plejeforældrenes oplevelse af tilsynet og dermed også for deres lyst til at fortsætte med at fungere som plejefamilie, at tilsynet har følgende omfang og kvaliteter:

1. Så få tilsynspersoner som muligt
2. 4-6 årlige tilsyn og somme tider flere
3. Stabil supplerende kontakt med tilsynsførende - gerne minimum 1 gang om måneden
4. Tilbud om støtteforanstaltninger efter behov
5. En tilsynsførende, som er faglig kompetent
6. Anerkendelse af plejeforældrene som samarbejdspartnere, herunder inddragelse af deres iagttagelser i beslutninger omkring handleplaner m.m.
7. Tilfredsstillende økonomisk godtgørelse dels i forhold til aflønning, og dels i forhold til bevillinger m.m. i relation til plejebarnet.

En gennemgående tendens har været, at der opleves en kvalitativ forskel i det specifikke tilsyn udført af henholdsvis kommuner og familieplejeorganisationer. Således kan plejeforældre med tilsyn hos en kommune opleve, at det er sværere at få bevilliget støtteforanstaltninger, at der er hyppigere udskiftning af tilsynspersoner, at der er færre årlige tilsyn samt mindre generel kontakt med tilsynsførende, end det er tilfældet for plejeforældre med tilsyn hos en familieplejeorganisation.

Forskellen mellem kommunernes og familieplejeorganisationernes praktisering af tilsynet kommer også til udtryk i plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet. Således har størstedelen af de utilfredse plejeforældre tilsyn af en kommune. Blandt plejeforældre med tilsyn hos en familieplejeorganisation er 9 ud af 10 tilfredse, mens det samme gælder 6 ud af 10 plejeforældre med tilsyn hos en kommune. For ca. 1/3 af plejeforældrene gælder det, at deres tilsyn er hjemtaget af kommunen, og af dem udtrykker 43 %, at det har medført en forringelse af tilsynet.

Samlet set peger undersøgelsens resultater på, at et fortsat fokus på dette område er nødvendigt, og at det må anbefales, at der gennemføres en landsdækkende undersøgelse af forholdene for døgnplejefamilier.

TABELOVERSIGT

Tabel 1: Børn og unge i alderen 0-22 år anbragt uden for eget hjem pr. 31.12.2007 på landsplan - fordelt på anbringelsessted.....	4
Tabel 2: Plejemødrenes alder	11
Tabel 3: Plejefædrenes alder	11
Tabel 4: Antal år som plejefamilie	12
Tabel 5: Hvem fører i dag det løbende tilsyn med anbringelsen?.....	13
Tabel 6: Alfabetisk liste over anbringelseskommuner og antal respondenter.....	14
Tabel 7: Hvordan foregik den indledende godkendelse?	15
Tabel 8: Plejefamiliens oplevelse af godkendelsesmødet	16
Tabel 9: Sammenhæng mellem tilbud af forældrekursus og tilsynsførende	17
Tabel 10: Har bopælskommunen siden godkendelsen foretaget en løbende vurdering af plejefamilien?.....	18
Tabel 11: Har bopælskommunen fulgt op på godkendelsen/Tidspunkt for godkendelse?	18
Tabel 12: Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet	20
Tabel 13: Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet (tre svarkategorier)	21
Tabel 14: Sammenhæng mellem plejeforældrenes tilfredshed og tilsynsførende	21
Tabel 15: Antal tilsyn om året.....	22
Tabel 16: Sammenhæng mellem antal tilsyn om året og tilsynsførende	23
Tabel 17: Hvor ofte har plejeforældre supplerende kontakt med den tilsynsførende?	24
Tabel 18: Antal tilsynspersoner	25
Tabel 19: Antal plejevederlag pr. måned.....	27
Tabel 20: Hvilke støtteforanstaltninger har I fået tilbudt?.....	27
Tabel 21: Hvilke støtteforanstaltninger har I taget imod?	28
Tabel 22: Plejeforældrenes inddragelse i udarbejdelse af, eller i opfølgningen på, plejebarnets handleplan	31
Tabel 23: Er plejeforældre bekendtgjorte med § 50 undersøgelsen.....	32
Tabel 24: Er der sket en ændring i tilsynet som følge af hjemtagelse af tilsynet hos kommunen?	33
Tabel 25: Er der sket en forandring i mulighederne for at modtage støtte og vejledning som følge af, at tilsynet er hjemtaget af kommunen?	34
Tabel 26: Er der sket en forandring i den måde, plejeforældre bliver taget med på råd, når der skal træffes beslutninger omkring barnet?	36
Tabel 27: På hvis foranledning er anbringelsen ophørt?.....	37
Tabel 28: Er plejeforældre interesserede i på ny at blive plejefamilie?	38
Tabel 29: Vil plejeforældre anbefale andre at blive plejefamilie?	39
Tabel 30: Forbedring af økonomisk støtte.....	41
Tabel 31: Større inddragelse af plejeforældre i beslutninger omkring barnet.....	41
Tabel 32: Bedre og mere information om barnet.....	42
Tabel 33: Bedre muligheder for supervision.....	43
Tabel 34: Bedre muligheder for efteruddannelse	43
Tabel 35: Mulighed for bedre vejledning.....	44
Tabel 36: Ønskes det at være plejefamilie igen, hvis nuværende anbringelse ophører?	45
Tabel 37: Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/Ønskes det at være plejefamilie igen..	46

BILAG

BILAG 2 – FAMILIEPLEJE

2.1A

Antal børn og unge anbragt udenfor eget hjem								
Alder	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	18-22 år	Uoplyst	I alt
Antal	649	873	2.699	2.997	5.061	2.679	2	14.960

Anbragte børn og unge pr. 31. december 2007 - fordelt på alder. Kilde: Ankestyrelsen.

Antal afgørelser om børn og unge anbragt udenfor eget hjem i 2007								
Alder	0-3 år	4-6 år	7-11 år	12-14 år	15-17 år	18-22 år	Uoplyst	I alt
Antal	307	180	454	899	1.328	46	31	3.245

Afgørelser om anbringelse af børn og unge udenfor eget hjem i 2007 – fordelt på alder. Kilde: Ankestyrelsen.

BILAG 4 - PLEJEFAMILIERNE

4.1A

Er plejemoderen fuldtidsbeskæftiget som plejeforælder?		
	Antal	Procent
Ja	106	69,7
Nej, har også arbejde uden for hjemmet	46	30,3
I alt	152	100,0

4.1B

Er plejefaderen fuldtidsbeskæftiget som plejeforælder?		
	Antal	Procent
Ja	27	18,8
Nej, har også arbejde uden for hjemmet	117	81,3
I alt	144	100,0

4.1C

Har plejemoderen en pædagogisk uddannelse?		
	Antal	Procent
Nej	79	51,0
Ja, en pædagoguddannelse	60	38,7
Ja, andet	16	10,3
I alt	155	100,0

Har plejefaderen en pædagogisk uddannelse?		
	Antal	Procent
Nej	111	75,0
Ja, en pædagoguddannelse	16	10,8
Ja, en PGU	2	1,4
Ja, andet	19	12,8
I alt	148	100,0

4.1D

Antal plejeforældre med egne hjemmeboende børn		
	Antal	Procent
Nej	74	47,1
Ja	83	52,9
I alt	157	100,0

4.2A

Anbringelsens varighed		
	Frekvens	Procent
12 år og derover	43	27,6
Mellem 7 og 11 år	58	37,2
Op til 6 år	55	35,3
I alt	156	100,0

4.2B

Hvor mange børn er p.t. i døgnpleje?		
	Antal	Procent
1 barn	73	46,5
2 børn	66	42,0
3 eller flere børn	18	11,5
I alt	157	100,0

4.3A

Er det løbende tilsyn hjemtaget af kommunen?		
	Antal	Procent
Ja	51	32,9
Nej	104	67,1
I alt	155	100,0

BILAG 5 – GODKENDELSEN

5.2A

Blev der tilbudt plejeforældrekursus, RUGO el. lign. da man blev plejefamilie?		
	Antal	Procent
Ja	86	55,8
Nej	68	44,2
I alt	154	100,0

5.2B

Deltog plejeforældrene i det tilbudte forældrekursus?		
	Antal	Procent
Ja	81	98,8
Nej	1	1,2
I alt	82	100,0

BILAG 6 - TILSYNET

6.1A

Antal tilsyn om året		
	Antal	Procent
Ingen tilsyn	2	1,3
1 tilsyn	14	8,9
2 tilsyn	15	9,5
3 tilsyn	14	8,9
4 tilsyn og derover	113	71,5
I alt	158	100,0

6.1B

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/Antal årlige tilsyn							
		Ingen tilsyn	1-2 tilsyn	3-4 tilsyn	5-6 tilsyn	7 + tilsyn	I alt
Utilfreds	Antal	0	11	5	1	2	19
		0 %	57,9 %	26,3 %	5,3 %	10,5 %	100,0 %
Hverken eller	Antal	1	4	10	4	2	21
		4,8 %	19,0 %	47,6 %	19,0 %	9,5 %	100,0 %
Tilfreds	Antal		13	30	37	31	111
		0 %	11,7 %	27,0 %	33,3 %	27,9 %	100,0 %
I alt	Antal	1	28	45	42	35	151
		0,7 %	18,5 %	29,8 %	27,8 %	23,2 %	100,0 %

Chi²= 0,000

6.1C

Burde tilsynet foregå oftere?		
	Antal	Procent
Nej	127	80,4
Ja	31	19,6
I alt	158	100,0

6.1D

Burde tilsynet foregå oftere?/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familieplejeorganisation	Andre	I alt
Nej	Antal	70	53	3	126
		55,6 %	42,1 %	2,4 %	100,0 %
Ja	Antal	28	3	0	31
		90,3 %	9,7 %	0,0 %	100,0 %
I alt	Antal	98	56	3	157
		62,4 %	35,7 %	1,9 %	100,0 %

Chi²= 0,002

6.1E

Hvordan foregår det specifikke tilsyn?		
	Antal	Procent
Tilsynet foregår ved møder i vores hjem	153	97,5 %
Tilsynet foregår ved møder på tilsynspersonens arbejdsplads	29	18,5 %
Tilsynet foregår ved telefonsamtaler	66	42,0 %
Tilsynet foregår ved anden måde	20	12,7 %
Der har endnu ikke været tilsyn med anbringelsen	2	1,3 %

6.1F

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/supplerende kontakt med tilsynsførende							
		Mindst en gang om måneden	Mindst en gang hver 3. måned	Mindst en gang hvert halve år	Mere sjældent	Aldrig	I alt
Utilfreds	Antal	4	4	4	7	0	19
		21,1 %	21,1 %	21,1 %	36,8 %	0 %	100,0 %
Hverken eller	Antal	6	6	3	4	2	21
		28,6 %	28,6 %	14,3 %	19,0 %	9,5 %	100,0 %
Tilfreds	Antal	50	42	11	6	1	110
		45,5 %	38,2 %	10,0 %	5,5 %	0,9 %	100,0 %
I alt	Antal	60	52	18	17	3	150
		40,0 %	34,7 %	12,0 %	11,3 %	2,0 %	100,0 %

Chi²= 0,000

6.1G

Supplerende kontakt med tilsynsførende/Antal årlige tilsyn							
		Ingen tilsyn	1-2 tilsyn	3-4 tilsyn	5-6 tilsyn	7 tilsyn og derover	I alt
Mindst en gang om måneden	Antal	0	4	11	28	19	62
		0,0 %	6,5 %	17,7 %	45,2 %	30,6 %	100,0 %
Mindst en gang hver 3. måned	Antal	0	8	21	11	13	53
		0,0 %	15,1 %	39,6 %	20,8 %	24,5 %	100,0 %
Mindst en gang hvert halve år	Antal	0	5	9	3	2	19
		0,0 %	26,3 %	47,4 %	15,8 %	10,5 %	100,0 %
Mere sjældent	Antal	1	12	3	2	1	19
		5,3 %	63,2 %	15,8 %	10,5 %	5,3 %	100,0 %
Aldrig	Antal	1	0	3	0	0	4
		25,0 %	0,0 %	75,0 %	0,0 %	0,0 %	100,0 %
I alt	Antal	2	29	47	44	35	157
		1,3 %	18,5 %	29,9 %	28,0 %	22,3 %	100,0 %

Chi² = 0,062

6.1H

Burde tilsynet foregå oftere?/Supplerende kontakt med tilsynsførende							
		Mindst en gang om måneden	Mindst en gang hver 3. måned	Mindst en gang hvert halve år	Mere sjældent	Aldrig	Total
Nej	Antal	59	47	10	7	3	126
		46,8 %	37,3 %	7,9 %	5,6 %	2,4 %	100,0 %
Ja	Antal	3	6	9	12	1	31
		9,7 %	19,4 %	29,0 %	38,7 %	3,2 %	100,0 %
Total	Antal	62	53	19	19	4	157
		39,5 %	33,8 %	12,1 %	12,1 %	2,5 %	100,0 %

Chi² = 0,000

6.1l

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/Antal tilsynspersoner						
		1-2 tilsynspersoner	3-4 tilsynspersoner	5-6 tilsynspersoner	7+ tilsynspersoner	I alt
Utilfreds	Antal	6	3	7	2	18
		33,3 %	16,7 %	38,9 %	11,1 %	100,0 %
Hverken utilfreds eller tilfreds	Antal	8	4	3	5	20
		40,0 %	20,0 %	15,0 %	25,0 %	100,0 %
Tilfreds	Antal	59	24	15	9	107
		55,1 %	22,4 %	14,0 %	8,4 %	100,0 %
I alt	Antal	73	31	25	16	145
		50,3 %	21,4 %	17,2 %	11,0 %	100,0 %

Chi²= 0,062

6.2A

Antal plejevederlag/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familieplejeorganisation	Andre	I alt
3-5 vederlag	Antal	31	13	1	45
		68,9 %	28,9 %	2,2 %	100,0 %
6-7 vederlag	Antal	44	28	1	73
		60,3 %	38,4 %	1,4 %	100,0 %
8 vederlag og derover	Antal	22	15	1	38
		57,9 %	39,5 %	2,6 %	100,0 %
I alt	Antal	97	56	3	156
		62,2 %	35,9 %	1,9 %	100,0 %

Chi²= 0,810

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/Antal plejevederlag					
		3-5 vederlag	6-7 vederlag	8 vederlag og derover	I alt
Utilfreds	Antal	7	6	6	19
		36,8 %	31,6 %	31,6 %	100,0 %
Hverken utilfreds eller tilfreds	Antal	6	11	4	21
		28,6 %	52,4 %	19,0 %	100,0 %
Tilfreds	Antal	28	54	28	110
		25,5 %	49,1 %	25,5 %	100,0 %
I alt	Antal	41	71	38	150
		27,3 %	47,3 %	25,3 %	100,0 %

Chi²= 0,630

6.2B

Hvorvidt plejeforældrene er tilbudt supervision/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje-organisation	Andre	Total
Er tilbudt supervision	Antal	42	38	0	80
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt supervision	52,5 %	47,5 %	0,0 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	43,3 %	69,1 %	0,0 %	51,6 %
Er ikke tilbudt supervision	Antal	55	17	3	75
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt supervision	73,3 %	22,7 %	4,0 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	56,7 %	30,9 %	100,0 %	48,4 %
I alt	Antal	97	55	3	155
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt supervision	62,6 %	35,5 %	1,9 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Chi²= 0,002

Hvorvidt plejeforældrene er tilbudt psykologrådgivning/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje-organisation	Andre	I alt
Er tilbudt psykolog-rådgivning	Antal	29	34	0	63
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt psykologrådgivning	46,0 %	54,0 %	0,0 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	30,2 %	60,7 %	0,0 %	40,6 %
Er ikke tilbudt psykolog-rådgivning	Antal	67	22	3	92
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt psykologrådgivning	72,8 %	23,9 %	3,3 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	69,8 %	39,3 %	100,0 %	59,4 %
I alt	Antal	96	56	3	155
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt psykologrådgivning	61,9 %	36,1 %	1,9 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Chi²= 0,000

Hvorvidt plejeforældrene er tilbudt netværksdeltagelse/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje-organisation	Andre	I alt
Er tilbudt deltagelse i netværks-gruppe	Antal	19	34	0	53
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt deltagelse i netværksgruppe	35,8 %	64,2 %	0,0 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	20,2 %	60,7 %	0,0 %	34,6 %
Er ikke tilbudt deltagelse i netværks-gruppe	Antal	75	22	3	100
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt deltagelse i netværksgruppe	75,0 %	22,0 %	3,0 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	79,8 %	39,3 %	100,0 %	65,4 %
I alt	Antal	94	56	3	153
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt deltagelse i netværksgruppe	61,4 %	36,6 %	2,0 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Chi²= 0,000

Hvorvidt plejeforældrene er tilbudt kurser og efteruddannelse/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje-organisation	Andre	I alt
Er tilbudt deltagelse i kurser/efter-uddannelse	Antal	47	46	0	93
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt deltagelse i kurser/efteruddannelse	50,5 %	49,5 %	0,0 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	49,0 %	82,1 %	0,0 %	60,0 %
Er ikke tilbudt deltagelse i kurser/efter-uddannelser	Antal	49	10	3	62
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt deltagelse i kurser/efteruddannelse	79,0 %	16,1 %	4,8 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	51,0 %	17,9 %	100,0 %	40,0 %
I alt	Antal	96	56	3	155
	% af hvorvidt plejefamilien er tilbudt deltagelse i kurser/efteruddannelse	61,9 %	36,1 %	1,9 %	100,0 %
	% af hvem der fører det løbende tilsyn med anbringelsen	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Chi²= 0,000

6.3A

Plejeforældrenes tilfredshed med tilsynet/ Hvem er tilsynsførende?						
		Inddraget i høj grad	Inddraget i nogen grad	Inddraget i mindre grad	Slet ikke inddraget	I alt
Utilfreds	Antal	1	0	5	12	18
		5,6 %	0,0 %	27,8 %	66,7 %	100,0 %
Hverken utilfreds eller tilfreds	Antal	4	2	4	8	18
		22,2 %	11,1 %	22,2 %	44,4 %	100,0 %
Tilfreds	Antal	53	26	10	20	109
		48,6 %	23,9 %	9,2 %	18,3 %	100,0 %
I alt	Antal	58	28	19	40	145
		40,0 %	19,3 %	13,1 %	27,6 %	100,0 %

Chi² = 0,000

6.3B

Plejeforældrenes inddragelse i handleplan/Hvem er tilsynsførende?					
		Kommunen	Familiepleje-organisation	Andre	I alt
Inddraget i høj grad	Antal	27	32	0	59
		45,8 %	54,2 %	0,0 %	100,0 %
Inddraget i nogen grad	Antal	18	13	1	32
		56,3 %	40,6 %	3,1 %	100,0 %
Inddraget i mindre grad	Antal	14	4	1	19
		73,7 %	21,1 %	5,3 %	100,0 %
Slet ikke inddraget	Antal	34	6	1	41
		82,9 %	14,6 %	2,4 %	100,0 %
I alt	Antal	93	55	3	151
		61,6 %	36,4 %	2,0 %	100,0 %

Chi² = 0,002

BILAG 7 – FORHENVÆRENDE PLEJEFAMILIER

7A

Er anbringelsen ophørt som led i handleplanen?		
	Antal	Procent
Ja	10	37,0
Nej	17	63,0
I alt	27	100,0

7B

Vil en forbedring af tilsynet ændre jeres holdning om ikke at ville være plejefamilie igen?		
	Antal	Procent
Ja	2	12,5
Nej	12	75,0
Andet	2	12,5
I alt	16	100,0

Teori og
Metodecentret
Milnersvej 40
3400 Hillerød

Tlf. 48 20 14 00
Fax 48 20 14 99
tmc@teoriogmetode.dk
www.teoriogmetode.dk

Undersøgelse af døgnplejefamiliers oplevelse af tilsynet Spørgeskema

Formålet med denne undersøgelse er at belyse døgnplejefamiliers oplevelse af kvaliteten i tilsynene. For bedst muligt at finde ud af, om tilsynet kan og bør forbedres, vil vi opfordre dig/jer til at besvare dette spørgeskema.

Skemaet indeholder både generelle spørgsmål til jer som plejeforældre, spørgsmål relateret til godkendelsestilsynet og det løbende tilsyn og endelig spørgsmål om, hvad der kunne forbedre tilsynet i fremtiden.

Har du/I flere børn døgnanbragt, og skal I nu til at besvare ekstra skema(er), kan afsnit I. "Plejeforældre" og afsnit II. "Godkendelsesforløbet" springes over, da disse spørgsmål kun behøver besvarelse én gang.

Hvis det er muligt, udfyldes spørgeskemaet i fællesskab med din eventuelle samlever/ægtefælle.

I. Plejeforældre

Til at starte med beder vi dig/jer om at svare på nogle generelle spørgsmål for at få et billede af din/jeres baggrund.

1. Hvornår er du/I født?

Plejefar 19__

Plejemor 19__

2. Hvad er din/jeres ægteskabelige status?

(Sæt ét kryds)

- Vi er gift
- Vi er samlevende
- Jeg er enlig
- Andet

3. Hvad er jeres bopælskommune?

Skriv kommunens navn: _____

4. Er I fuldtidsbeskæftigede som plejeforældre?

(Sæt kryds)

Plejemor:

- Ja
- Nej, har også arbejde uden for hjemmet

Plejefar:

- Ja
- Nej, har også arbejde uden for hjemmet

5. Har I en pædagogisk uddannelse?

(Sæt kryds)

Plejemor:

- Nej
- Ja, en pædagoguddannelse
- Ja, PGU
- Ja, andet: _____

Plejefar:

- Nej
- Ja, en pædagoguddannelse
- Ja, PGU
- Ja, andet: _____

6. Har I egne hjemmeboende børn?

(Sæt ét kryds)

- Nej
- Ja, skriv hvor mange: _____

7. Hvor mange børn har I på nuværende tidspunkt i døgnpleje?

(Sæt ét kryds)

- 1 barn
- 2 børn
- 3 eller flere børn
- Ingen → *Har du/I inden for de seneste 18 måneder ikke haft døgnplejebørn, eller har du/I udelukkende børn i aflastning, skal resten af skemaet ikke udfyldes. I stedet udfyldes det vedlagte ophørsskema og returneres i svarkuverten.*

8. I hvor mange år og måneder har I sammenlagt været plejefamilie?

Antal år: _____ måneder: _____

II. Godkendelsesforløbet

Ifølge lovgivningen er det pålagt plejefamiliers bopælskommune at foretage en indledende godkendelse af plejefamilier som anbringelsessted for børn og unge. Bopælskommunen bør også løbende vurdere, om forholdene i plejefamilien er af samme kvalitet, som da godkendelsen blev foretaget. Derudover blev det fra 1. januar 2007 vedtaget, at kommunen også skal tilbyde plejeforældre et indledende kursusforløb. De følgende spørgsmål handler om, hvordan den indledende godkendelse af jer som plejefamilie fandt sted, samt hvordan jeres bopælskommune følger op på godkendelsen.

9. Hvordan foregik selve godkendelsen?

(Sæt gerne flere krydser)

- Vi var til et møde på kommunen
  - Vi sendte en ansøgning
  - Vi blev kontaktet af kommunen
  - Vi fik besøg i vores hjem
  - En familieplejeorganisation ordnede det for os
  - Vi er ikke blevet formelt godkendt
  - Andet:
-
-

10. Hvornår blev I godkendt som plejefamilie?

År: _____ måned: _____

11. Hvordan oplevede I et eventuelt besøg i hjemmet, da I skulle godkendes som plejefamilie?

(Sæt gerne flere krydser)

- Vi havde en god dialog med medarbejderen
  - Medarbejderen var grundig og stillede mange spørgsmål
  - Medarbejderen gik for tæt på vores privatliv
  - Medarbejderen talte også alene med vores eget barn/børn
  - Vi sad tilbage med mange spørgsmål
  - Vi har ikke haft besøg af en medarbejder
  - Andet:
-
-

12. Har jeres bopælskommune siden godkendelsen taget kontakt til jer for at foretage en løbende vurdering af jer som plejefamilie?

(Sæt ét kryds)

- Ja, det er sket løbende
  - Ja, det er sket få gange
  - Nej, det er ikke sket
  - Andet:
-
-

13. Blev I tilbudt plejeforældrekursus, RUGO el. lign. af en varighed på min. 25 timer, da I indledningsvist blev plejefamilie?

(Sæt ét kryds)

- Ja
 Nej

Hvis ja, har I taget imod tilbuddet?

- Ja, skriv hvilket kursus:

- Nej, skriv hvorfor:

III. Plejebarnet

Her følger nogle spørgsmål om det barn, I har i døgnpleje. Husk at spørgeskemaet gælder ét barn. Såfremt I har flere børn anbragt, bedes I som nævnt udfylde tilsvarende antal skemaer.

14. Hvornår blev det pågældende plejebarn anbragt hos jer?

År: _____
Skriv årstal

Måned: _____
Skriv måned

15. Hvor mange gange plejevederlag modtager I for jeres plejebarn?

Skriv antal gange: _____

16. Hvem har formidlet anbringelsen af jeres plejebarn?

(Sæt ét kryds)

- Vores plejebarns kommune
 En familieplejeorganisation
 En anden, angiv hvem: _____

17. Havde I inden anbringelsen kendskab til plejebarnet/den biologiske familie?

(Sæt ét kryds)

- Ja, vi kendte både plejebarnet og den biologiske familie
- Ja, vi kendte plejebarnet
- Ja, vi kendte den biologiske familie
- Ja, vi er selv i familie med vores plejebarn
- Nej

IV. Det løbende tilsyn

Ligesom med godkendelsesproceduren er der et lovkrav om, at plejebarnets kommune, dvs. den anbringende kommune, løbende fører tilsyn med barn og plejefamilie. Tilsynet kan enten føres af kommunen selv, eller kommunen kan have overdraget tilsynet til eksempelvis en familieplejeorganisation. Tilsynet skal sikre kvaliteten i anbringelsen, herunder følge op på den indsats, der er iværksat, og løbende vurdere, om andre tiltag er nødvendige. I de næste spørgsmål bedes I derfor tænke på det tilsyn, som løbende føres med den aktuelle anbringelse, og I bedes i jeres vurdering tænke på de seneste to år.

18. Hvem fører i dag det løbende tilsyn med anbringelsen?

(Sæt ét kryds)

- Kommunen, skriv hvilken: _____
- En familieplejeorganisation, skriv hvilken: _____
- Der føres ikke tilsyn med barnet → *Gå til spørgsmål 25*
- Andre, angiv hvem: _____

19. Er det de samme som inden for de seneste 2 år har varetaget det løbende tilsyn?

(Sæt ét kryds)

- Ja
- Nej → *I så fald bedes I i jeres vurdering kun tænke på den periode, som den nuværende varetager af det løbende tilsyn har stået for.*

20. Hvordan foregår tilsynet med anbringelsen?

Tilsynsperson skal forstås som den familieplejekonsulent, sagsbehandler eller medarbejder fra en familieplejeorganisation, som har ansvar for tilsynet med jeres plejefamilie.

(Sæt gerne flere krydser)

- Ved møder i vores hjem
- Ved møder på tilsynspersonens arbejdsplads
- Ved telefonsamtaler
- På anden måde, skriv hvilken: _____
- Der har endnu ikke været tilsyn med anbringelsen

21. Hvor ofte har I tilsynsmøder med den primære tilsynsperson?

Med tilsynsmøder menes enten møder i jeres hjem eller på kommunen/hos familieplejeorganisation.

Skriv omtrentligt antal gange årligt: _____

22. Burde tilsynet efter din/jeres mening foregå oftere?

(Sæt ét kryds)

- Nej
- Ja, skriv hvor ofte: _____

23. Hvor ofte har I supplerende kontakt med personen, der udfører tilsynet - eksempelvis telefonisk eller via mail?

(Sæt ét kryds)

- Mindst en gang om måneden
- Mindst en gang hver 3. Måned
- Mindst en gang hvert ½ år
- Mere sjældent
- Aldrig

24. Hvordan oplever I kvaliteten i tilsynet med anbringelsen?

Her følger først en række positive udsagn og dernæst en række negative udsagn. De handler om forskellige forhold ved tilsynet, som kan være vigtige for at sikre en god kvalitet i anbringelsen. Der vil til slut være mulighed for at tilføje yderligere forhold, som kan være af betydning. I bedes ved hvert udsagn vurdere, hvor enige eller uenige I er, og sætte ring om tallet.

	Helt uenig	Uenig	Hverken enig eller uenig	Enig	Helt enig
A. Tilsynet er en god støtte for os som plejefamilie (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
B. Tilsynet er en god støtte for barnet (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
C. Vi har tillid til den person, der varetager tilsynet (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
D. Vores indgående kendskab til barnet bliver brugt bedst muligt i de beslutninger, der træffes om barnet (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
E. Tilsynspersonen lytter og forholder sig til vores ideer og forslag angående barnet (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
F. Det er svært at komme i kontakt med tilsynspersonen, hvis vi henvender os (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
G. Det sker ofte at vi ikke bliver oplyst om beslutninger, der vil påvirke anbringelsen (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
H. Tilsynet dækker ikke i tilstrækkelig grad vores behov angående råd og vejledning (Sæt én ring)	1	2	3	4	5
I. Tilsynspersonen formår ikke i tilstrækkelig grad at følge op på de aftaler, vi laver (Sæt én ring)	1	2	3	4	5

Eventuelt andet:

Skriv hvad:

---

25. Hvor mange forskellige primære tilsynspersoner har I/barnet haft i løbet af anbringelsen?

Antal personer: _____

26. Er I som plejefamilie blevet tilbudt følgende støtteforanstaltninger inden for de seneste 2 år?

A. Supervision af anbringelsen?

Ja

Nej

Hvis ja, har I taget imod tilbuddet?

Ja

Nej, hvorfor ikke: _____

B. Psykologrådgivning til jer som plejefamilie?

Ja

Nej

Hvis ja, har I taget imod tilbuddet?

Ja

Nej, hvorfor ikke: _____

C. Deltagelse i netværksgruppe?

- Ja
 Nej

Hvis ja, har I taget imod tilbuddet?

- Ja
 Nej, hvorfor ikke: _____

D. Deltagelse i relevante kurser/efteruddannelse?

- Ja
 Nej

Hvis ja, har I taget imod tilbuddet?

- Ja
 Nej, hvorfor ikke: _____

Eventuelt andet:

Skriv hvad:

---

27. Er I bekendt med § 50 undersøgelsen af jeres plejebarn?

§ 50 undersøgelsen er en undersøgelse, som bl.a. afdækker ressourcer og problemer hos barnet, den biologiske familie og netværket. Tidligere hed den § 38 undersøgelsen.

(Sæt ét kryds)

- Ja, vi har set rapporten
 Ja, vi har set eller hørt om dele af rapporten
 Ja, vi ved den er lavet, men har ikke set eller hørt om den
 Nej, der er ikke foretaget en § 50 undersøgelse af vores plejebarn
 Nej, vi ved ikke om der er foretaget en § 50 undersøgelse af vores plejebarn
 Andet:

---

28. I hvor høj grad er I blevet orienteret om følgende forhold angående jeres plejebarn:

(Sæt ét kryds ud for hvert spørgsmål)

	I høj grad	I nogen grad	I mindre grad	Slet ikke
Barnets fysiske tilstand?	☐	☐	☐	☐
Barnets psykiske tilstand?	☐	☐	☐	☐
Barnets generelle udvikling?	☐	☐	☐	☐
Barnets familieforhold?	☐	☐	☐	☐
Barnets institution eller skoleforhold?	☐	☐	☐	☐
Barnets fritidsforhold og venskaber?	☐	☐	☐	☐
Andet, skriv hvad:				

---

29. Er I som plejeforældre blevet inddraget i udarbejdelsen af, eller i opfølgningen på, barnets handleplan?

(Sæt ét kryds)

- Ja, i høj grad
- Ja, i nogen grad
- Ja, i mindre grad
- Nej

30. Har det løbende tilsyn med barnet førhen været varetaget af en Familieplejeorganisation og er nu overgået til kommunens varetagelse?

(Sæt ét kryds)

- Ja
- Nej → *gå til spørgsmål 36*

31. Har I oplevet en ændring af kvaliteten i tilsynet

(Sæt ét kryds)

- Kvaliteten er forbedret
- Kvaliteten er uforandret
- Kvaliteten er forringet
- Andet:

---

32. Er mængden af årlige tilsynsbesøg forandret, efter kommunen har overtaget ansvaret for det løbende tilsyn?

(Sæt ét kryds)

- Tilsynet sker hyppigere
  - Tilsynet sker i samme grad
  - Tilsynet sker sjældnere
  - Andet:
-
-

33. Er der sket en forandring i den måde I som plejeforældre bliver taget med på råd, når der skal træffes beslutninger omkring barnet?

(Sæt ét kryds)

- Vi bliver i højere grad inddraget
  - Vi bliver inddraget i samme grad som før
  - Vi bliver i mindre grad inddraget
  - Vi bliver slet ikke inddraget
  - Andet:
-
-

34. Er der sket en forandring i mulighederne for at modtage støtte og vejledning, efter at kommunen har overtaget ansvaret for det løbende tilsyn?

(Sæt ét kryds)

- Mulighederne er blevet bedre
  - Mulighederne er de samme
  - Mulighederne er blevet dårligere
  - Andet:
-
-

35. Er der sket en forandring i andre forhold som følge af kommunens overtagelse af det løbende tilsyn?

(Sæt ét kryds)

- Nej
- Ja, skriv hvilke:

V. Tilsyn i fremtiden

En vigtig del af denne undersøgelse handler om, hvad der i fremtiden kan gøres bedre i forhold til at støtte op om plejefamilier og deres arbejde. Derfor bedes I nu tænke på, hvad der kunne forbedre tilsynet i fremtiden.

36. Synes I, at der er forhold omkring det løbende tilsyn, som bør forbedres?

Hvis I mener tilsynet bør forbedres, bedes I ud fra de følgende muligheder, besvare i prioriteret rækkefølge. Det forhold, I anser som vigtigst i forhold til at forbedre tilsynet, gives et 1-tal, næstvigtigste gives et 2-tal osv. op til max 7.

(Skriv et tal i kassen i prioriteret rækkefølge)

- Bedre økonomisk støtte
- Bedre vejledning i forhold til støtte og rådgivning
- Mere vejledning
- Flere tilsyn
- Bedre muligheder for samarbejde omkring barnet
- Større inddragelse i beslutninger, udarbejdelse af handlingsplan m.m.
- Forbedret støtte til samarbejde med biologiske forældre
- Bedre muligheder for supervision
- Bedre muligheder for psykologrådgivning
- Bedre muligheder for netværksdannelse
- Bedre muligheder for efteruddannelse
- Bedre og mere information om barnets baggrund og problemer mv.
- Andre forhold, skriv hvilke:

---

37. Hvis jeres nuværende plejeforhold ophørte, ville I så ønske at modtage et andet plejebarn?

(Sæt ét kryds)

Ja

Nej

Hvis ja, hvorfor:

Hvis nej, hvorfor ikke:

---

38. Andre generelle kommentarer:

Hvis I har yderligere tilføjelser, er I velkomne til at skrive dem her:

Spørgeskemaet er slut – Tak for din/jeres deltagelse

BILAG 9 – SPØRGESKEMA TIL FORHENVÆRENDE PLEJEFORÆLDRE

Teori og
Metodecentret
Milnersvej 40
3400 Hillerød

Tlf. 48 20 14 00
Fax 48 20 14 99
tmc@teoriogmetode.dk
www.teoriogmetode.dk

Ophørsskema til brug ved afsluttet døgnplejeforhold inden for de seneste 18 måneder

Spørgeskemaet indeholder spørgsmål om årsag til døgnanbringelsens ophør, samt spørgsmål om, hvorvidt du/I vil være plejefamilie igen.

Hvis det er muligt, udfyldes ophørsskemaet i fællesskab med din eventuelle samlever/
ægtefælle.

Skemaet bedes returneret i den frankerede svarkuvert.

1. Er anbringelsen ophørt som led i handleplanen?

(Sæt ét kryds)

- Ja
 Nej

2. På hvilken baggrund er anbringelsen ophørt?

(Sæt ét kryds)

- På min/vores foranledning
 På kommunens foranledning
 På barnets foranledning
 På de biologiske forældres foranledning
 Plejebarnet fyldte 18 år
 Anden årsag, skriv hvilken:

---

3. Er I interesserede i på ny at blive plejefamilie?

(Sæt ét kryds)

- Ja → *Gå til spørgsmål 6*
- Nej
- Både ja og nej

4. Angiv nogle årsager til, at I enten er usikre på eller ved, at I ikke på ny vil være plejefamilie?

---

5. Ville en forbedring af tilsynets indhold forandre jeres holdning til på ny at blive plejefamilie?

(Sæt ét kryds)

Ja, fordi:

Nej, fordi:

Andet:

---

6. Vil I anbefale andre familier at blive plejefamilie?

(Sæt ét kryds)

- Ja
- Nej, hvorfor ikke:

Spørgeskemaet er slut – Tak for din/jeres deltagelse

LITTERATUR

- **Brønserud**, Sissel & Marie-Lousie Dessau: *Anbringelse af børn i familiepleje – At navigere i en kompleks virkelighed*. Dafolo Forlag, 2001.
- **Egelund**, Tine & Anne-Dorthe Hestbæk: *Anbringelse af børn og unge uden for hjemmet – en forskningsoversigt*. Socialforskningsinstituttet, 2003.
- *Kvalitetsstandarder for arbejdet med børn i familiepleje*. Familieplejen Danmark, nu Børn & Familier, 2002.
- **Nielsen**, Flemming: *"Som plejeforældrene ser det – kortlægning og analyse af foranstaltningen 'familiepleje' i Københavns Kommune"*. Institut for Statskundskab, Københavns Universitet, 2002.
- **Rudfeld**, Kirsten: *Dansk socialpolitik i grundtræk*. Danmarks Sociale Højskole, 1966.
- **Service-loven**, vejledning nr. 3
- **Zobbe**, Karen & Lisbeth Hansen: *Undersøgelse blandt døgnpleje- og aflastningsfamilier tilknyttet Københavns Kommune*. Teori og Metodecentret, 2007.